

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve
Otizm Spektrum Bozukluğu
Olan Öğrenciler İçin

BAĞIMSIZ YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

III. Kademe (9, 10, 11 ve 12. Sınıf)

Ankara, 2018

içindekiler

GİRİŞ	5
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	5
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	5
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	6
1. DEĞERLERİMİZ	6
2. YETKİNLİKLER	6
ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	7
BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	8
SONUÇ	9
BAĞIMSIZ YAŞAM BECERİLERİ DERSİ PROGRAMININ UYGULANMASI	9
1. BAĞIMSIZ YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI	9
2. ÖĞRENME ÖĞRETME YAKLAŞIMI	10
3. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	11
4. UYGULAMADA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	16
BAĞIMSIZ YAŞAM BECERİLERİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	17
1. ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	17
2. HEDEFLERİN YAPISI	19
3. HEDEF, HEDEF DAVRANIŞLAR VE AÇIKLAMALAR	20
ÖRNEK ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ	28

III. KADEME BAĞIMSIZ YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

GİRİŞ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için geliştirilen öğretim programları; öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri bilgi, kavram ve becerileri kazanmalarını, bunları kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmelerini, etkili iletişim kurmalarını, akademik, günlük yaşam, öz bakım gibi alanlarda gelişim sağlamalarını hedefleyen bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır. Bu özelliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefleyen, yalın ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Programlarda bir taraftan farklı konu ve kademelerde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden hedeflere ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki hedef ve açıklamalar ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu hedefler ve açıklamalar, eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, günlük hayatta değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünlüğe ulaşmış bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları”, “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de yer alan “Özel Eğitimin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır. Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, birinci, ikinci ve üçüncü kademe seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak dil ve iletişim, öz bakım ve günlük yaşam, bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini sağlamak,
2. Birinci kademe eğitimi tamamlayan öğrencilerin gelişim ve öğrenme düzeylerine uygun olarak dil ve iletişim, öz bakım ve günlük yaşam, bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek, günlük yaşamlarında ihtiyaç duyacakları temel akademik becerileri kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak bağımsız bireyler olarak hayatlarını sürdürmelerini sağlamak,
3. İkinci kademe eğitimi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, toplumla etkileşimini, bütünlüğünü sağlayacak şekilde yeterliliklerle donatılmış bireyler olmalarını sağlamak,
4. Üçüncü kademe eğitimi tamamlayan öğrencilerin birinci ve ikinci kademede kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, insanlarla etkileşim kurabilen, toplumsal kurallara uyum sağlayabilen, toplumsal yaşama katılım için çabalayan, yaşamlarını bağımsız olarak sürdürebilen bireyler olmalarını sağlamak, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ)” ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir mesleğe hazır, toplum hayatında üretime katkısı olan, millî ve manevi değerleri benimseyen bireyler olmalarını sağlamaktır.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı bireye değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmaktır. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kurmaktadır. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından günümüze ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata aktarımıdır. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ile birlikte ele alınarak programın perspektifini oluşturmaktadır.

1. DEĞERLERİMİZ

Değer; bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlardır. Değerler toplum ya da bireyler tarafından benimsenen, birleştirici olgulardır. Aynı zamanda değerler, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılan ölçütlerdir. Değer eğitiminin temel amaçlarından biri de öğrencilerin sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerini sağlamaktır. Değerler, insanın tutum ve davranışlarını biçimlendirmede önemli bir role sahiptir.

Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. "Eğitim programı"; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan "kök değerler" şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardım severlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

2. YETKİNLİKLER

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazesi olan yetkinlikler TYÇ'de belirlenmiştir. TYÇ'de anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim / teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade olmak üzere sekiz anahtar yetkinlik belirlenmiştir. Özel eğitim çerçevesinde yabancı dillerde iletişim ve inisiyatif alma ve girişimciliğe ait yetkinlikler öğretim programlarında ele alınmamıştır. Bu yetkinliklere ilişkin bilgi ve beceriye ait davranışlar orta ve ağır yetersizlik düzeyindeki öğrencilere kazandırılmamaktadır. Öğretim programlarında ele alınan yetkinlikler TYÇ'de aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

1. *Anadilde iletişim:* Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktadır.

2. *Matematiksel yetkinlik ve bilim / teknolojide temel yetkinlikler:* Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

3. *Dijital yetkinlik:* İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
4. *Öğrenmeyi öğrenme:* Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.
5. *Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler:* Bu yetkinlikler kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.
6. *Kültürel farkındalık ve ifade:* Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin önemini takdiridir.

ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, öğretimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı ve sistematik bir süreçtir. Öğrenme, öğretme ve planlamayı doğrudan etkileyen ve eğitim sisteminin temel öğelerinden biri olan değerlendirmeye öğretim programında önemli bir yer verilmiştir.

Öncelikle öğrencilerin öğrenme alanlarındaki performansını belirlemek ve performansına dayalı olarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programını (BEP) hazırlamak için ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır. Sürekli değerlendirme tüm öğrencilerin ilerlemelerinin tespiti için önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değer-

lendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Toplanan veriler sistematik olarak kayıt edilmelidir. Öğretim öncesi, sırası ve sonrasında yapılan tüm değerlendirmeler uygulanan öğretim konusunda yol gösterir. Öğrenci nasıl öğrenmektedir? Ne tür ipuçlarına ihtiyaç duymaktadır? En fazla desteklenmesi gereken alan nedir? Ne tür öğretimsel uyarlamalara ihtiyacı bulunmaktadır? Uygun ölçme değerlendirme süreçlerine yer verilerek bu tür sorulara cevap verilmelidir.

Ölçme değerlendirme ilkelerinden aşağıdakilere dikkat edilmelidir:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, hedeflerin ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Ölçme değerlendirme, yetersizliği olan öğrencinin bireysel özelliklerine göre biçimlendirilmelidir.
3. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulamalara yol gösterir. Bu araç ve yöntemlerin uygulanmasında gerekli uygulama ilkelerine uyulmalıdır.

BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde öğrencinin çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilgi ve birikimi dikkate alınarak ve aralarındaki ilişki göz önünde bulundurularak bazı temel gelişim ilkelerine göre program düzenlenmiştir. Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak, destekleyici önlemler alınması önerilmektedir. Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Ayrıca tüm öğrencilerin farklı öğrenme geçmişi ve kendine özgü bir öğrenme biçimi vardır. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların hedeflerini gerçekleştirme sürecinde öğrencilerin öğrenme özellikleri dikkate alınarak gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir. Öğretim uyarlamaları öğrencilerin önceki öğrenmeleri ve öğrenme biçimlerinin yanısıra basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta gibi öğrenme ilkelerini dikkate almayı gerektirir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön koşul ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de kademeler düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi bilişsel gelişimini etkiler ve bilişsel gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir hedefin gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Bireyler arası farklılık bir bireyin diğerlerinden birden fazla özelliği bakımından farklı olmasıdır. Tüm öğrenciler için; bireysel özellikleri, performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda öğretim programları temel alınarak "BEP" hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. BEP'de yer alacak olan hedeflerin belirlenmesinde, öğrenme öğretme sürecinin düzenlenmesinde ve başarının değerlendirilmesinde o öğrencinin hazır bulunuşluğu, bilişsel, sosyal ve bedensel özellikleri farklılaşabilir. Bu nedenle öğrenme öğretme süreci planlanırken öğrencilerin bireysel farklılıkları (mevcut performansları, hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme stilleri ve ihtiyaçları, sosyokültürel farklılıkları vb.) göz önünde bulundurulmalıdır.

SONUÇ

Programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçildiği aşağıda sıralanmıştır.

- Farklı ülkelerin özel eğitim programları incelenmiş,
- Yurt içinde ve yurt dışında öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- Başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükümet programları, şûra kararları, siyasi partilerin programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından öğretmen ve yöneticilerin program gereksinimleri hakkında görüşleri alınmış,
- Öğretmenlerden programların hedefleri ve yapısı hakkında görüş alınmış; bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınınca değerlendirilmiştir. Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız hazırlanmıştır.

GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ PROGRAMININ UYGULANMASI

1. BAĞIMSIZ YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI

Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilere yönelik geliştirilen Bağımsız Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin günlük yaşamlarını bağımsız olarak sürdürebilmelerini ve toplum içinde etkin olarak yer alabilmelerini amaçlamaktadır. Öğretim programının öğrenme alanlarındaki beceriler birbiriyle ilişkili ve bütün olarak ele alınmaktadır. Aynı zamanda öğrenme alanlarının her birinde edinilen bilgi ve beceriler öğrenme sürecinde birbirini etkilemekte ve tamamlamaktadır. Millî Eğitim Temel Kanunu'nda (1739 sayılı) ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de ifade edilen Özel Eğitimin Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Bağımsız Yaşam Becerileri öğretim programı ile öğrenciler:

1. Öz bakım becerilerinde ilerleme gösterecektir.
2. Vücudunu tanıyacaktır.
3. Ailesini ve yakın çevresini tanıyacaktır.
4. Ev içi becerileri gerçekleştirecektir.
5. Bilinçli tüketici olma becerilerini kazanacaktır.
6. Toplumsal ortamları ve kaynakları kullanacaktır.
7. Serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirecektir.
8. Atatürk'ün hayatıyla ilgili bilgileri edinecektir.
9. Belirli gün ve haftalarla ilgili bilgileri kazanacaktır.

2. ÖĞRENME ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Bağımsız Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı, orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için hazırlanmıştır. Bu programda konu ve öğrenen merkezli tasarım yaklaşımları benimsenmiştir. Konu merkezli tasarım yaklaşımlarında programlar çeşitli dersler ve ilgili konulardan oluşmaktadır. Konu alanı bilgisi bu yaklaşımın ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilir. Günlük Yaşam Becerileri Dersi, öğrencilere öz bakım becerilerini geliştirme; yemek yapma, temizlik yapma gibi ev içi becerileri edinme; toplumsal ortamları kullanma ve serbest zamanlarını nitelikli değerlendirme becerilerini kazandırmayı amaçladığından bu yaklaşım tercih edilmiştir. Öğrenen merkezli yaklaşımda ise öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri öğretimin merkezinde yer alır. Bu yaklaşımda öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerinde öğrenenin bireysel farklılıkları temel alınır. Yaklaşımın bu özelliği Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programının öğrenme alanlarının belirlenmesinden hedef ve davranışlara, öğrenme-öğretme süreçlerinden ölçme ve değerlendirmeye kadar her aşamada dikkate alınmıştır.

Programda öğrenme yaklaşımı olarak, davranışçı yaklaşımın öne sürdüğü ilkeleri kullanan Uygulamalı Davranış Analizi (UDA) benimsenmiştir. UDA, sosyal açıdan birey için anlamlı ve toplum için önemli davranışları değiştirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Davranışçı yaklaşım, davranışı gözlenebilir ve ölçülebilir çevresel özellikler açısından inceler. UDA, her bireyin kendine özgü bir öğrenme biçimi ve öğrenme geçmişi olduğunu kabul eder. UDA, her öğretim ya da davranış yönetim tekniğinin her bireyde aynı başarı ile sonuçlanmayacağı varsayımıyla geliştirilmiştir. Bu nedenle, bireysel farklılıkları dikkate alır. Bu yönüyle programın tasarım yaklaşımıyla uyumludur.

Bağımsız Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı, bireysel farklılıkları dikkate alan, gözlenebilir ve ölçülebilir hedef ve hedef davranışları içermektedir. Bu kapsamda (a) hedef davranışın belirlenmesi, (b) hedef davranışın ölçülmesi, (c) hedef davranışa ulaşmak için öğretim yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi ve uygulanması bu programın üç temel basamağıdır. UDA, programın etkililiğinin sürekli değerlendirilmesi için verilere dayalı olarak öğretimsel kararlar almayı gerektirir. UDA; uygulamalılık, davranışsallık, analitiklik, teknolojiklik, kavramsal olarak sistematiklik, etkililik ve genellenebilirlik özelliklerine sahiptir.

Uygulamalılık: Hedef davranışın sosyal açıdan önemli bir davranış olması anlamına gelmektedir. Bu hedef davranış, "artırılmak" ya da "azaltılmak" istenen bir davranış olabilir. Sosyal kabul gören uygun davranışların kazandırılması ya da uygun olmayan davranışların azaltılması üzerine odaklanması bu özelliğin bir gereğidir.

Davranışsallık: Bireyin değişen ya da değiştirilmesi planlanan davranışının tam olarak "tanımlanabilir", "gözlenebilir" ve "ölçülebilir" olmasını gerektirir. UDA'da "hedef davranışın değişip değişmediği" ve "kimin davranışının değiştiği" gibi sorulara yanıt aranmaktadır. Bu noktada "birey" için hedef davranış belirlenmeli ve bu hedef davranışta değişikliğe yol açacak davranış yönetimi ve öğretim yöntemleri planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Analitiklik: Analitiklik, çevresel koşulların davranışın gerçekleşmesi ya da gerçekleşmemesinden sorumlu olduğunu inandırıcı bir biçimde ortaya koymaktır. Davranış "öncesi ya da sonrası koşullar" ile "davranış" arasında işlevsel bir ilişki aranmalıdır.

Teknolojiklik: Uygulamacının yürüttüğü uygulamayı çok açık bir biçimde betimlemesidir. Böylece, uygulamanın bir başkası tarafından kolayca anlaşılacak aynı biçimde uygulanması sağlanabilir. Yenelenebilirlik, teknolojiklik ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

Kavramsal Olarak Sistematiklik: UDA'nın sistematik biçimde kavramsal bütünlük sağlaması için uygulamaların teknolojik olması, o alanda bilgi birikimi sağlaması, davranışsal ilke ve tekniklerle ilişkili olması gerekmektedir. Bu sağlanabilirse uygulamacılar kavramsal bütünlüğü elde edilmiş olan uygulamalara kolayca ulaşabilirler.

Etkililik: Değiştirilmesi ya da kazandırılması hedeflenen davranışta istenen değişikliğin / kazanımın elde edilmesi olarak tanımlanır. Uygulamacıların yaptığı uygulamaların etkili olması önemlidir. Bunun yanı sıra, uygulama sonunda bireyde gerçekleşen davranış değişikliğinin sosyal açıdan önemli olması da dikkate alınmalıdır.

Genellenebilirlik: Gerçekleşen davranış değişikliğinin öğretim sonrasında farklı ortamlar, kişiler, araç-gereçler ve durumlar ile sürdürülebilmesidir. Genellenebilirlik, öğretim ve davranış planlarının vazgeçilmez bir unsurudur. Bu özellik sağlandığında özel eğitimin en genel amacı olan "bireylerin olabildiğince bağımsız yaşaması" amacına ulaşılmış olur.

UDA, bu özellikleriyle evrensel tasarım ilkeleriyle de örtüşmektedir. Evrensel tasarım; içerik, ortam ile öğretimi bireyselleştirmeyi ve uyarılma ile birlikte her durumda mümkün olduğu kadar çok bireyin kullanımını amaçlayan bir süreçtir. Evrensel tasarımın kişiye uygun esnek programlar sağlaması ve eğitim ortamını tüm bireyler için ulaşılabilir kılması nitelikli bir eğitim ve öğretim sürecini beraberinde getirmektedir.

UDA ve evrensel tasarımda uygulamacı ve öğrenciden beklenen bazı rol ve sorumluluklar vardır. UDA'da öğrencinin çalışmaya dikkatini yöneltmesi, yönergeler doğrultusunda davranışı gerçekleştirmesi, edindiği davranışı sürdürmesi ve genellemesi beklenir. Uygulamacıların da öğrenciden beklenen rol ve sorumlulukları dikkate alarak öğretimde edinim, akıcılık, kalıcılık ve genellemeyi sağlayan "öğrenmenin aşamalarına" göre öğretimi planlaması, uygulaması ve değerlendirmesi gerekir. Uygulamacı, öğrenmenin aşamaları"na göre planlama yaparken öğretim yöntem ve teknikleri, ipucu, pekiştirme, kayıt tutma ve değerlendirme gibi UDA'nın temel ilkelerine yer vermelidir.

3. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Uygulamalı Davranış Analizi temelli bir yaklaşımda değerlendirme yapabilmek için öncelikle hedef becerinin belirlenmesi gerekir. Bunu izleyen şekilde değerlendirme; öğretim öncesi, öğretim süreci ve öğretim sonrası olmak üzere üç aşamada yapılır.

Hedef Becerin Belirlenmesi

Bağımsız Yaşam Becerileri dersi ile ilgili öğretime başlanmadan önce kontrol listesi (EK 1) kullanılarak öğrenci ya da öğrencilerin var olan performansının değerlendirilmesi gerekir. Kontrol listesi öğrencinin bağımsız yaşam becerilerine ilişkin performansının belirlenmesine ve buna dayalı olarak BEP'inin hazırlanmasına yardımcı olacaktır.

Öğretim Sürecinde Ölçme ve Değerlendirme

Öğretim Öncesi Değerlendirme (Ön): Başlama Düzeyi Belirleme

Bu bölümde, Bağımsız Yaşam Becerileri dersinde yoğun biçimde yer alan zincirleme becerilerin ölçülmesi için beceri analizi kaydı ve iç organların isimlerini söyleme, kan grubunu söyleme, hobilerini söyleme gibi tek basamaklı davranışların ölçülmesi için ayrıık deneme kaydı ve bu kayıtların grafiklendirilmesi örneklerle açıklanmıştır.

Zincirleme Becerilerin Ölçülmesi

Öğretime başlamadan önce öğrencinin BEP'e alınan ve öncelikli olduğuna karar verilen beceriler için başlama düzeyi verileri toplanır. Başlama düzeyi verileri öğretim öncesinde ve genellikle üç oturum üst üste toplanır.

Bu derste öğrenilmesi hedeflenen becerilerin bir kısmı zincirleme becerilerdir. Zincirleme bir beceri için beceri analizi kaydı tekniği kullanılarak öğrencinin / öğrencilerin performansı gerek başlama düzeyinde gerekse öğrenme sürecinde değerlendirilir. Zincirleme beceriler birden fazla basamağı içeren becerilerdir. Örneğin saç bakımı yapma, ev araç-gereçlerini kullanma, ev temizliği ve düzenini sağlama, yiyecek hazırlama becerileri birden fazla basamak içeren zincirleme becerilerdir.

Beceri Analizi Kaydı: Öğretilmesi planlanan hedef davranış belirlendikten sonra becerinin analizi oluşturulur. Beceri analizi, öğretilmek istenen becerilerin öğrencinin özelliğine göre küçük adımlara bölünmesi işidir. Beceri analizi aracılığı ile öğrencinin becerideki ilerlemesine ilişkin veri toplanır. Aşağıda örnek bir beceri analizi ve analize dayalı veri kayıt formu yer almaktadır.

ÖRNEK BECERİ ANALİZİ VERİ KAYIT FORMU

"PORTAKAL SUYU HAZIRLAMA BECERİSİ" BECERİ ANALİZİ VERİ KAYIT FORMU

Öğrencinin Adı-Soyadı :

Gözlemcinin Adı-Soyadı :

Hedef uyaran : Portakal suyu hazırlama

Evre :

Oturum Tarihi		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Beceri Basamakları		.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....	.../.../....
1.	Portakal sıkma makinesinin fişini prize takar.										
2.	Birinci portakalı ekmek tahtasının üstüne koyar.										
3.	Birinci portakalı bıçakla ikiye keser.										
4.	Yarım portakalı makinenin sıkma aparatının üstüne getirir.										
5.	Yarım portakalı bastırıp sıkma aparatını döndürür.										
6.	Yarım portakalın suyunu sıkınca kabuğunu çöpe atar.										
7.	.....										
8.	.....										
Bağımsız Gerçekleşen Basamak Sayısı											
Bağımsız Gerçekleşen Basamak Yüzdesi											

Veri toplama formunu kullanırken öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamakların karşısına (+), gerçekleştiremediği basamakların karşısına (-) işareti konur. Beceri analizi kaydı tekniğini kullanırken iki farklı yol ile değerlendirme yapılabilir. İzleyen bölümde bu yollara ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Tek Fırsat Tekniği: Öncelikle performans alınacak ortam, bireye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenir. Performans alımında kullanılacak araçlar hazırlanır ve veri toplama formunun öğretmenin yakınında bulunmasına dikkat edilir. Tek fırsat tekniği ile performans düzeyi belirleme aşamasında aşağıdaki basamaklar izlenir:

1. Öğrenciye beceri yönergesi ya da hedef uyaran sunulur. Örneğin "Portakal sık!"
2. Öğrencinin tepkide bulunması için 4-5 saniye beklenir.
3. Öğrencinin doğru olarak sergilediği beceri basamağının karşısına (+) işareti konur.
4. Öğrencinin yanlış olarak sergilediği ya da tepkide bulunmadığı beceri basamağının karşısına (-) işareti konur, diğer basamaklara (-) verilerek değerlendirme sona erdirilir.

Çok Fırsat Tekniği: Çok fırsat tekniğinde de öncelikle performans alınacak ortam, bireye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenir. Performans alımında kullanılacak araçlar hazırlanır ve veri toplama formunun öğretmeninin yakınında bulunmasına dikkat edilir. Çok fırsat tekniği ile performans düzeyi belirleme aşamasında aşağıdaki basamaklar izlenir:

1. Öğrenciye beceri yönergesi ya da hedef uyaran sunulur. Örneğin "Portakal sık!"
2. Öğrencinin tepkide bulunması için 4-5 saniye beklenir.
3. Öğrencinin doğru olarak sergilediği beceri basamağının karşısına (+) işareti konur.
4. Öğrencinin yanlış olarak sergilediği ya da tepkide bulunmadığı beceri basamağının karşısına (-) işareti konur ve bu basamak öğretmen tarafından gerçekleştirilir.
5. Beceri analizindeki tüm basamaklar için bu süreç tekrarlanır.

Tek Basamaklı Davranışların Ölçülmesi

Bağımsız Yaşam Becerileri ders içeriğinde yer alan hedef becerilerin bir kısmı; iç organların isimlerini söyleme, kan grubunu söyleme, hobilerini söyleme gibi tek basamaklı becerilerdir. Bu tür beceriler hedef olarak belirlendiğinde ayrık denemelerle kayıt tekniği kullanılır.

Ayrık deneme kaydı: Ayrık deneme kaydı tek basamaklı davranışları kaydetmek için kullanılan bir kayıt tekniğidir. Ayrık deneme kaydı tekniğinde öncelikle performans alınacak ortam, öğrenciye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenir. Performans alımında kullanılacak araçlar hazırlanır ve veri toplama formunun öğretmeninin yakınında bulunmasına dikkat edilir. Ayrık deneme kaydı tekniği ile performans düzeyi belirleme aşamasında aşağıdaki basamaklar izlenir:

1. Öğrenciye beceri yönergesi ya da hedef uyaran sunulur. Örneğin "Bu hangi organ? Söyle!"
2. Öğrencinin tepkide bulunması için 4-5 saniye beklenir.
3. Öğrencinin doğru tepkileri için veri toplama formuna (+) işareti konur.
4. Öğrencinin yanlış tepkileri ya da tepkide bulunmama durumu için veri toplama formuna (-) işareti konur.

ÖRNEK AYRIK DENEME KAYIT FORMU

"VÜCUDUNU TANIMA" AYRIK DENEME KAYDI FORMU

Öğrencinin Adı-Soyadı : Mehtap Adıgüzel

Öğretmen : Veli Çadır

Hedef Davranış : Vücudunu Tanıma

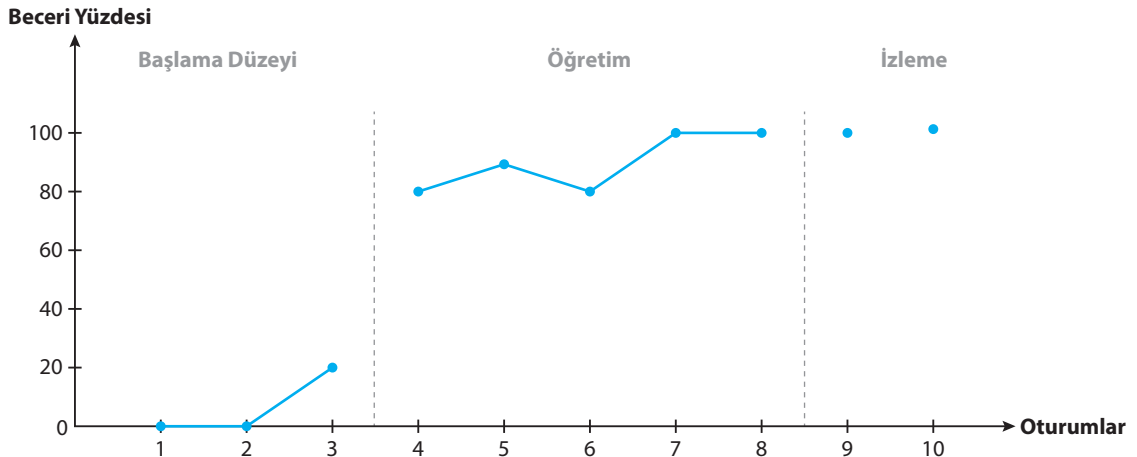
Evre : Başlama Düzeyi

Öğretim : 1-2-3. oturumlar

İzleme : 9. (3 hafta sonra)-10. (5 hafta sonra) oturumlar

Deneme	Akciğer	Böbrek	Kalp	Öğretilecek Materyal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					7/3/2017	4/3/2017	1/3/2017	2/3/2017	3/3/2017	4/3/2017	7/3/2017	8/3/2017	8/4/2017	2/5/2017
1	SAĞ	ORTA	SOL	Akciğer	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
2	SOL	SAĞ	ORTA	Böbrek	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
3	ORTA	SOL	SAĞ	Kalp	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
4	SAĞ	ORTA	SOL	Akciğer	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
5	SOL	SAĞ	ORTA	Böbrek	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+
6	ORTA	SOL	SAĞ	Kalp	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+
7	SAĞ	ORTA	SOL	Akciğer	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
8	SOL	SAĞ	ORTA	Böbrek	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+
9	ORTA	SOL	SAĞ	Kalp	-	-	+	+	-	-	+	+	+	+
10	SAĞ	ORTA	SOL	Akciğer	-	-	-	+	+	-	+	+	+	+
11	SOL	SAĞ	ORTA	Böbrek	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
12	ORTA	SOL	SAĞ	Kalp	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
Toplam Doğru Tepki Sayısı					0	0	2	10	11	10	12	12	12	12
Toplam Doğru Tepki Yüzdesi					0	0	17	83	92	83	100	100	100	100

Öğrencinizin yıl sonunda belirlediğiniz hedeflere ulaşma düzeyini notla ifade etmek yerine betimleyici ifadeler kullanabilirsiniz.

Şekil 1. Vücudunu Tanıma

4. UYGULAMADA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerin belirli bir uyarana dikkatini toplama, ayırt etme, uzun ve kısa süreli bellekte bilgileri toplama ve kullanma, öğrenilmiş bir bilgiyi farklı ortamlarda ve durumlarda kullanma, problem çözme, dil gelişiminde yaşlarına göre gecikme, yetersizlikten etkilenme derecesine bağlı olarak dili anlama, telaffuz ve konuşmada akıcılık, sosyal etkileşim ve iletişim kurma, dili işlevsel kullanma, arkadaş edinme ve sürdürmede çektikleri güçlük nedeniyle sistematik öğretim düzenlemelerine gereksinimleri vardır. Bu öğrenme özelliklerinin yanı sıra, orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerde kendini yaralama, vurma, ısırma, öfke nöbetleri gibi uygun olmayan davranış özellikleri görülebilmektedir.

Bağımsız Yaşam Becerileri dersinin içeriğinde yer alan becerilerin öğretiminde programın temel yaklaşımı olan uygulamalı davranış analizinin önerdiği ilkelere göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirmesi beklenmektedir:

1. Öğretilecek davranışın / becerinin analiz edilmesi ve tanımlanması
2. Öğrencinin beceride yapabildiklerinin sürekli ve doğrudan ölçülmesi
3. Öğretim süresince öğrencinin aktif olması için fırsatlar sağlanması
4. Öğrenci davranışlarına anında ve sistematik dönütler verilmesi
5. Öğrenci davranışlarının uyarılarla kontrolü sürecinde öğretim amaçlı ipuçları ya da yardımlardan doğal uyarılara geçişin sağlanması
6. Yeni öğrenilen becerilerin yeni materyal, durum ve ortamlara genellenebilmesi için ilgili stratejilerin uygulanması

Bu ilkeler doğrultusunda orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerin öğrenme ve davranış özellikleri ile gereksinimleri göz önünde bulundurularak bire bir ve küçük grup düzenlemelerinde programın öğrencinin özelliklerine uygun şekilde bireyselleştirmesi gereklidir. Bu süreçte aşağıda kısaca belirtilen iki noktaya dikkat edilmesi önemlidir.

1. Öğretmen, bu programdan seçilen ve öğrencinin BEP'te hedeflenen kavram ve beceriler için kavram ve beceri analizi yapmalıdır. Yapılan bu analizler veri kayıt formlarına dönüştürülmelidir.
2. Öğretmen, hedef davranışların öğretiminde öğrenmenin aşamaları olan edinim, akıcılık, kalıcılık ve genellemeye ilişkin amaçlar belirlemeli ve öğretimi planlamalıdır.

Öğrenmenin birinci aşaması olan edinim, öğrencinin daha önce yapamadığı bir davranış ya da beceriyi belli bir doğrulukta yapar hale gelmesidir. Öğrencinin bir davranışı ya da beceriyi edinim aşamasında öğrenmesi; daha bağımsız olması, güvenliği ve yaşam kalitesinin artması açısından önemlidir. Edinim aşamasına ilişkin "Öğrenci sunulan beş denemenin beşinde beceri analizindeki basamakları izleyerek %100 doğrulukla gömleğini ütüler." örneği verilebilir.

Akıcılık, yeni öğrenilmiş bir davranış ya da davranış zincirini öğrencinin hızlı ve kolay biçimde yapmasıdır. Akıcılıktan söz edebilmek için davranışın edinim aşamasında belli bir doğruluk düzeyinde yerine getiriyor olması gerekmektedir. Akıcılık aşamasına ilişkin "Öğrenci sunulan beş denemenin beşinde beceri analizindeki basamakları izleyerek %100 doğrulukla en fazla 10 dakikada gömleğini ütüler." örneği verilebilir.

Kalıcılık, öğretim sona erdikten sonra da öğrencinin performansının sürmesidir. Kalıcılık sağlanabilirse öğretim koşulları olmaksızın öğrenci öğrendiklerini halen sergileyebiliyor durumda olur. Bir başka deyişle uygulamalı öğretim zamanında daha önce öğretilen bir davranış ya da becerinin öğretime geri dönmek yerine yeni beceri ya da davranışların öğretime yer verebilir. Örneğin "Öğrenci öğretim bittikten bir, üç, beş hafta sonra sunulan beş denemenin beşinde beceri analizindeki basamakları izleyerek %100 doğrulukla en fazla 10 dakikada gömleğini ütüler." şeklinde kalıcılık amacı yazılabilir.

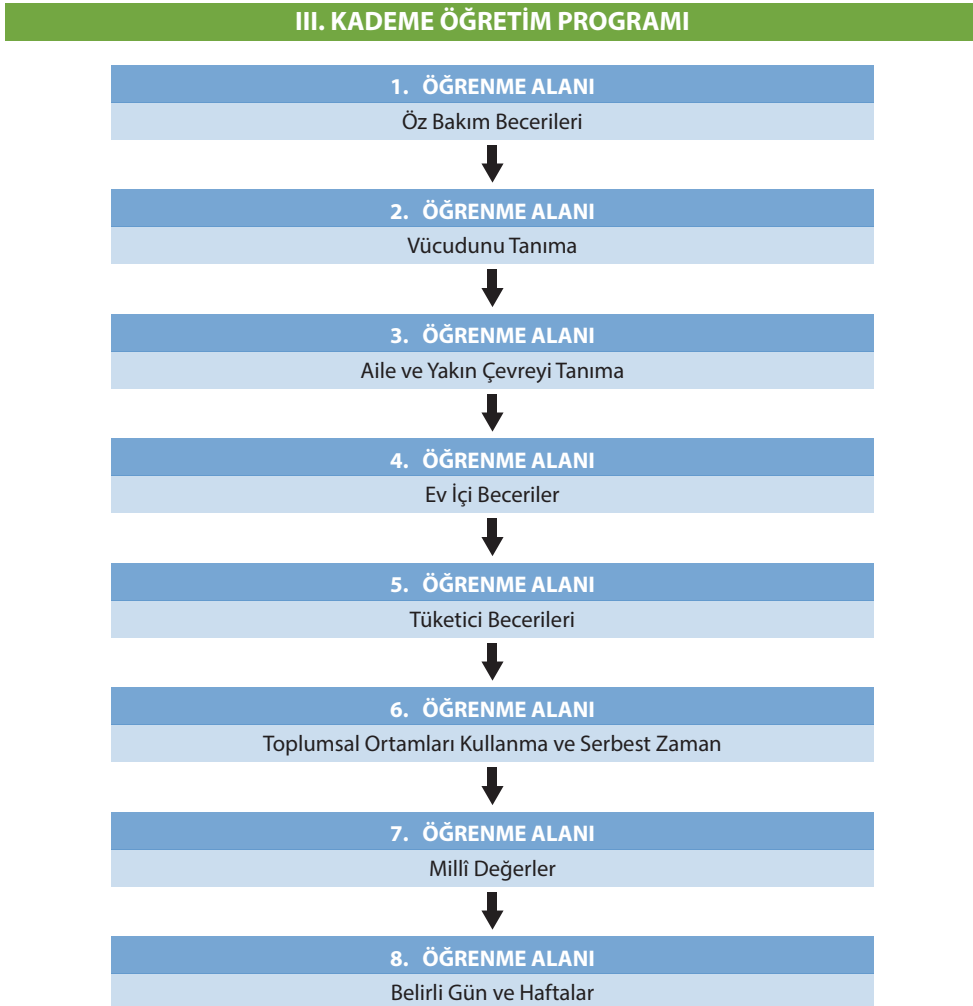
Genelleme, öğrencinin öğretim koşulları dışında diğer koşullarda (farklı araç-gereçler, ortam, kişi, durum) da öğrendiklerini sergileyebilmesidir. Bir başka deyişle öğrencinin öğrendiği bilgi, beceri ve davranışları günlük yaşamında kullanmasıdır. Bu aşamaya ilişkin "Öğrenci farklı gömlekleri farklı ütü ve ütü masası kullanarak beş denemenin beşinde beceri analizindeki basamakları izleyerek %100 doğrulukla en fazla 10 dakikada ütüler." örneği verilebilir. Kalıcılık ve genellenmenin sağlanmasında aileyle iş birliği önemlidir. Öğretmen mutlaka aileyle iş birliği içinde olmalıdır.

Öğrenme-öğretme sürecinde yararlanılabilecek etkinlik örneklerine programın sonunda yer alan ders planlarında yer verilmiş, ölçme ve değerlendirme için çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Uygulamada bu etkinliklerin yanı sıra, programın felsefesine uygun şekilde bireysel farklılıklara duyarlı ve esnek olmak koşuluyla uygulamalar da yeni etkinlikler geliştirmelidir.

ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilere yönelik geliştirilen Bağımsız Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin günlük yaşamlarını bağımsız olarak sürdürebilmelerini ve toplum içinde etkin olarak yer alabilmelerini amaçlamaktadır. Bağımsız Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı, III. Kademe'de yer almaktadır. Bu ders, sekiz öğrenme alanından oluşmaktadır. Öğrenme alanları: Öz Bakım Becerileri, Vücudunu Tanıma, Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma, Ev İçi Beceriler, Tüketici Becerileri, Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman, Millî Değerler, Belirli Gün ve Haftalardır.

1. ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Şekil 2. Bağımsız Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları

Öz Bakım Becerileri: Bu öğrenme alanı ile öğrencilere Hayat Bilgisi ve Günlük Yaşam becerileri programında yer alan kişisel temizlik becerileri, giyinme becerileri ve yemek yeme becerilerine ilişkin daha ileri düzey hedef becerilerin kazandırılması ve öğrencilerin bu becerilerde ustalaşması amaçlanmaktadır.

Vücudunu Tanıma: Bu öğrenme alanında öğrencilerin vücuduna ilişkin farkındalık kazanmasını sağlayacak hedef becerilerin öğretimi amaçlanmaktadır. Bu alanda ele alınan hedef becerilerin öğrencilere kazandırılması sağlık becerileri ve alışveriş becerileri gibi pek çok beceri için ön koşul özelliği taşımaktadır.

Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma: Bu öğrenme alanında öğrencinin kendisine ve ailesine ilişkin temel bilgilere sahip olması, akrabalık ilişkilerini kavraması, yakın çevresinde bulunan mekânlara, acil durumlarda başvuracağı mekân ve kişilere ilişkin farkındalık geliştirmesi hedeflenmektedir. Bu öğrenme alanında yer alan hedef beceriler, güvenlik becerileri açısından da büyük önem taşımaktadır.

Ev İçi Beceriler: Bu öğrenme alanı mutfak, salon / oturma odası, yatak odası, banyo, tuvalet gibi evin farklı bölümlerinde yer alan araç-gereçleri kullanma, bu bölümlerin temizlik ve düzenini sağlama, yiyecek-içecek hazırlama ve giysi bakımını sağlama gibi becerilerden oluşmaktadır. Sıralanan becerilerin öğretimiyle öğrencilerin yetişkin yaşamında ev içi becerilerde bağımsızlığını desteklemek amaçlanmaktadır.

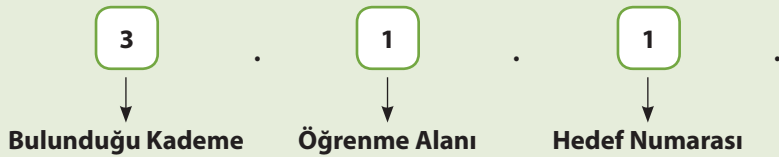
Tüketici Becerileri: Bu öğrenme alanında öğrencilere bütçe yapma, alışveriş yapma becerileri ile bilinçli tüketici olmasını sağlayacak bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu beceriler iş yaşamına katıldıktan sonra öğrencilerin kazandıkları parayı bilinçli bir şekilde harcamalarına katkıda bulunacaktır.

Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman: Bu öğrenme alanında öğrencilere seyahat etme becerileri ile farklı toplumsal ortamları kurallara uygun bir şekilde kullanmalarını sağlayacak becerilerin öğretimi amaçlanmaktadır. Bu becerilerin öğretimi öğrencilerin toplum içinde bağımsız olarak yaşamlarını sürdürebilmeleri açısından oldukça önemlidir. Ek olarak öğrenciler serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri etkinlikler konusunda yönlendirilmektedir. Programda ele alınan serbest zamanı değerlendirme etkinliklerinin, El Becerileri Programında öğretimi amaçlanan beceriler arasından seçilmesine dikkat edilmiş, böylece öğrencilerin bu derste öğrendikleri becerileri günlük yaşama taşımaları hedeflenmiştir.

Millî Değerler: Bu öğrenme alanı ile öğrencilere Mustafa Kemal Atatürk'ün ülkemize katkılarına ilişkin temel bilgilerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Belirli Gün ve Haftalar: Bu öğrenme alanında öğrencilere millî bayramlar, Anneler ve Babalar Günü gibi özel günlerin ne zaman kutlandığına, bu kutlamalar sırasında neler yapıldığına ilişkin bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Bağımsız Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programında **Kademe, Öğrenme Alanı, Hedef**'e ilişkin kodlamada aşağıdaki sistematik izlenmiştir.

2. HEDEFLERİN YAPISI

Bağımsız Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı; Öz Bakım Becerileri, Vücudunu Tanıma, Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma, Ev İçi Beceriler, Tüketici Becerileri, Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman, Millî Değerler, Belirli Gün ve Haftalar olmak üzere sekiz öğrenme alanından oluşur. Bu öğrenme alanlarının altında hedefler ve hedef davranışlar yer almaktadır. Programda yer alan hedef ve hedef davranışlar, UDA yaklaşımının temel ilkelerinden biri olan gözlenebilirlik ve ölçülebilirlik dikkate alınarak yapılandırılmıştır.

Tablo 1. Öğretim Programının Öğrenme Alanları, Hedef ve Hedef Davranış Sayıları

Öğrenme Alanları	Hedef Sayıları	Hedef Davranış Sayıları
Öz Bakım Becerileri	3	14
Vücudunu Tanıma	1	6
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2	12
Ev İçi Beceriler	4	23
Tüketici Becerileri	2	12
Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman	3	27
Millî Değerler	1	4
Belirli Gün ve Haftalar	1	10
Toplam	17	108

Tablo 2. Hedeflerin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Öğrenme alanları	Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor	Toplam
Öz Bakım Becerileri	2	2	3	7
Vücudunu Tanıma	1	–	–	1
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	2	1	–	3
Ev İçi Beceriler	4	–	4	8
Tüketici Becerileri	2	2	1	5
Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman	3	2	3	8
Millî Değerler	1	–	–	1
Belirli Gün ve Haftalar	1	1	–	2
Toplam	16	8	11	35

* Bazı hedeflerin hem bilişsel, hem duyuşsal hem de psikomotor alana karşılık gelmesinden dolayı toplamda Tablo 1. in toplam hedeflerinden fazla hedef görülmektedir.

3. HEDEF, HEDEF DAVRANIŞLAR VE AÇIKLAMALAR

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Öz Bakım Becerileri	3.1.1. Beceri analizindeki basamakları izleyerek kişisel temizlik becerilerini gerçekleştirir.	*1.1. El bakımını yapar. *1.2. Ayak bakımını yapar. *1.3. Yüz bakımını yapar. *1.4. Saç bakımını yapar. *1.5. Vücut bakımını yapar.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Video modelle öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analiz kaydı
	3.1.2. Beceri analizindeki basamakları izleyerek giyinme becerilerini gerçekleştirir.	*2.1. Temel giysileri çıkarır. *2.2. Temel giysileri giyer. *2.3. Tamamlayıcı giysileri çıkarır. *2.4. Tamamlayıcı giysileri giyer. *2.5. Giysilerini uygun yer ve zamanı seçerek giyer.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Video modelle öğretim Gömülü öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
	3.1.3. Okul yemekhanesinde kurallara uyarak yemek yeme becerilerini gerçekleştirir.	3.1. Yemek esnasında yemek türüne uygun servis araçlarını kullanarak yer. 3.2. Çorba, ana yemek ve tatlı / meyve sırasına uygun yemeğini yer. 3.3. Ağzında yemek varken konuşmadan lokmasını bitirir. 3.4. Yemeği bittikten sonra kullandığı peçeteyi katlayarak tabağının yanına koyar.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Gömülü öğretim Sosyal öyküler	Beceri analizi kayıt formu Beceri analiz kaydı Davranış kayıt formu Ayrıık deneme kaydı
		"Öz Bakım Becerileri" öğrenme alanı için öğrencilerin öncelikli gereksinimleri doğrultusunda program sonundaki kontrol listesinden uygun hedef davranışlar seçilmelidir. "Öz Bakım Becerileri" öğrenme alanı için kullanılabilecek araç-gereç ve materyaller hedef davranışlara uygun olarak seçilmelidir. "Öz Bakım Becerileri" öğrenme alanında yer alan becerilerin öğrencilerin günlük yaşamına aktarılması ve kalıcılığının sağlanması için aile ile iş birliği içinde çalışılmalıdır. Aileye günlük yaşamda oluşabilecek fırsatları öğretim amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir. "Öz Bakım Becerileri" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.		
Açıklamalar				

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Vücutunu Tanıma	3.2.1. Vücutunu tanıır.	*1.1. İç organlarının isimlerini söyler. *1.2. Vücut sistemlerini açıklar. 1.3. Kan grubunu söyler. 1.4. Ayakkabı numarasını söyler. 1.5. Alt beden ölçüsünü söyler. 1.6. Üst beden ölçüsünü söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Ayrık denemelerle öğretim Doğrudan öğretim	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
Açıklamalar	"Vücutunu Tanıma" öğrenme alanı için öğrencilerin öncelikli gereksinimleri doğrultusunda program sonundaki kontrol listesinden uygun hedef davranışlar seçilmelidir. "Vücutunu Tanıma" öğrenme alanı için kullanılabilecek araç-gereç ve materyaller hedef davranışlara uygun olarak seçilmelidir. "Vücutunu Tanıma" öğrenme alanında yer alan becerilerin öğrencilerin günlük yaşamına aktarılması ve kalıcılığının sağlanması için aile ile iş birliği içinde çalışılmalıdır. Örneğin aileler alışveriş sırasında ayakkabı numarası, alt ve üst beden ölçülerine ilişkin çocuklarına öğretim fırsatı sunmaları için yönlendirilmelidir.			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	3.3.1. Kişisel bilgilerini edinir.	1.1. Kendisini tanıtırken hobilerini söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Ayrıık denemelerle öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrıık deneme kaydı
		1.2. Evinin bulunduğu ilçeyi ve şehri söyler.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	3.3.1.1. Kişisel bilgilerini edinir.	1.3. Evinin açık adresini söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Ayrıık denemelerle öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrıık deneme kaydı
		1.4. Aile üyelerinden en az birinin telefon numarasını söyler.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	3.3.1.1. Kişisel bilgilerini edinir.	1.5. Varsa kendi cep telefonunu söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Ayrıık denemelerle öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrıık deneme kaydı
		1.6. Aile bireylerini adını, soyadını ve mesleğini söyleyerek tanıtır.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	3.3.1.1. Kişisel bilgilerini edinir.	1.7. Aile bireylerinin görev ve sorumluluklarını söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Ayrıık denemelerle öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrıık deneme kaydı
		1.8. Kendi sorumluluklarını söyler.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	3.3.1.1. Kişisel bilgilerini edinir.	1.9. Kendi sorumluluklarını yerine getirir.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Ayrıık denemelerle öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrıık deneme kaydı
		2.1. Amca / dayı, hala / teyze, dede, kuzen, anneanne ve babaanne ile akrabalık ilişkilerini söyler.		
Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma	3.3.2. Yakın çevresindeki kişi ve ortamları ayırt eder.	2.2. Acil durumlarda mahallesinde muhtar, sağlık ocağı, karakol gibi mekânlara gitmesi gerektiğini söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Ayrıık denemelerle öğretim Doğrudan öğretim Video modelle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrıık deneme kaydı
		2.3. Acil durumlarda ulaşılabilir kişiye ait bilgileri söyler.		
Açıklamalar	<p>"Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma" öğrenme alanında yer alan becerilerin kalıcılığının ve genellenebilirliğinin sağlanması için aile ile iş birliği yapılmalı; aile bu becerilerin toplumsal ortamlarda sergilemesi için çocuklarına fırsatlar yaratmak konusunda yönlendirilmelidir.</p> <p>"Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma" öğrenme alanındaki hedef davranışlar için spesifik durumları (örneğin yakın akrabalar, acil durumlarda ulaşılabilir kişiler vb.) öğretmen aile ile görüşerek belirler.</p> <p>"Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Ev İçi Beceriler	3.4.1. Beceri analizindeki basamakları izleyerek ev araç-gereçlerini kullanır.	*1.1. Mutfak araç-gereçlerini kullanır. *1.2. Salon / oturma odası araç-gereçlerini kullanır. *1.3. Yatak odası araç-gereçlerini kullanır. *1.4. Banyo araç-gereçlerini kullanır. *1.5. Tuvalet araç-gereçlerini kullanır. *1.6. Evdeki diğer araç-gereçleri kullanır.	Eş zamanlı- ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Video modelle öğretim Gömülü öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
	3.4.2. Beceri analizindeki basamakları izleyerek ev temizliği ve düzenini sağlar.	*2.1. Mutfak temizliği ve düzenini sağlar. *2.2. Salon / oturma odası temizliği ve düzenini sağlar. *2.3. Yatak odası temizliği ve düzenini sağlar. *2.4. Banyo temizliği ve düzenini sağlar. *2.5. Tuvalet temizliği ve düzenini sağlar.	Eş zamanlı- ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim Video modelle öğretim Etkinlik çizelgeleri	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
	3.4.3. Mutfaka ilişkin becerileri gerçekleştirir.	*3.1. Yiyecek hazırlar. *3.2. İçecek hazırlar. 3.3. Masa hazırlar. 3.4. Yiyecek / içecek servis eder.	Eş zamanlı- ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Video modelle öğretim Etkinlik çizelgeleri Gömülü öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analizi kaydı
	3.4.4. Giysi bakımını yapar.	4.1. Çamaşırları dolaba yerlerine göre yerleştirir. 4.2. Dolapta giysileri yazlık-kışık olarak sınıflandırır. 4.3. Ütülenecek giysileri ayırır. 4.4. Giysileri ütüler. 4.5. Ütülenen giysileri askıya asar. 4.6. Kuru temizleme gerektiren giysileri kuru temizlemeye götürür. 4.7. Basit sökük ve yırtıkları diker. 4.8. Ayakkabılarını boyar.	Eş zamanlı- ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalı yardımla öğretim	Beceri analizi kayıt formu Beceri analiz kaydı Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
Açıklamalar	<p>"Ev İçi Beceriler" öğrenme alanı için öğrencilerin öncelikli gereksinimleri doğrultusunda program sonundaki kontrol listesinden uygun hedef davranışlar seçilmelidir.</p> <p>"Ev İçi Beceriler" öğrenme alanı için kullanılacak araç-gereç ve materyaller hedef davranışlara uygun olarak seçilmelidir.</p> <p>"Ev İçi Beceriler" öğrenme alanında yer alan becerilerin öğrencilerin günlük yaşamına aktarılması ve kalıcılığın sağlanması için aile ile iş birliği içinde çalışılmalıdır. Aileye günlük yaşamda oluşabilecek fırsatları öğretim amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir.</p> <p>"Ev İçi Beceriler" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Tüketici Becerileri	3.5.1. Basit bütçe yapar.	<p>1.1. Var olan parasına göre alışveriş listesi yapar.</p> <p>1.2. Alışveriş listesine öncelikle ihtiyacı olan şeyleri yazar.</p> <p>1.3. Harçlığından / alışverişten kalan paraları kumbarasına atar.</p>	<p>Sabit bekleme süreli öğretim</p> <p>Doğrudan öğretim</p> <p>Etkinlik çizelgeleri</p>	<p>Davranış kayıt formu</p> <p>Ayrık deneme kaydı</p>
	3.5.2. Alışveriş yapar.	<p>2.1. Kantinden var olan parasına göre alışveriş yapar.</p> <p>2.2. Verilen listeye göre marketten alışveriş yapar.</p> <p>2.3. Kendi oluşturduğu listeye göre marketten alışveriş yapar.</p> <p>2.4. Kendi oluşturduğu listeye göre mağazadan alışveriş yapar.</p> <p>2.5. Pazardan / marketten taze sebze meyve satın alır.</p> <p>2.6. Ürünleri son kullanma tarihini kontrol ederek satın alır.</p> <p>2.7. Ürünleri ambalajlarını kontrol ederek satın alır.</p> <p>2.8. Ürünleri besin içeriklerini kontrol ederek satın alır.</p> <p>2.9. Mağazadan vücut ölçüsüne uygun ürünleri satın alır.</p>	<p>Eş zamanlı ipucuyla öğretim</p> <p>Doğrudan öğretim</p> <p>Video modelle öğretim</p> <p>Etkinlik çizelgesi</p>	<p>Beceri analizi kayıt formu</p> <p>Beceri analiz kaydı</p> <p>Davranış kayıt formu</p> <p>Ayrık deneme kaydı</p>
Açıklamalar	<p>"Tüketici Becerileri" öğrenme alanı için kullanılabilecek araç-gereç ve materyaller hedef davranışlara uygun olarak seçilmelidir.</p> <p>"Tüketici Becerileri" öğrenme alanında yer alan becerilerin öğrencilerin günlük yaşamına aktarılması ve kalıcılığının sağlanması için aile ile iş birliği içinde çalışılmalıdır.</p> <p>Aileye günlük yaşamda oluşabilecek fırsatları öğretim amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir. Örneğin aileler alışveriş sırasında ürün alırken dikkat edilecek noktalara ilişkin çocuklarına öğretim fırsatı sunmaları için yönlendirilmelidir.</p> <p>"Tüketici Becerileri" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman	3.6.1. Seyahat eder.	<p>1.1. Toplu taşıma kullanır.</p> <p>1.2. Yaya olarak bir yerden başka bir yere gider.</p> <p>1.3. Toplumsal ortamlarda yer yön tabelalarını kullanarak bir yerden başka bir yere gider.</p> <p>2.1. Serbest zamanlarını resim yaparak değerlendirir.</p> <p>2.2. Serbest zamanlarını boyama çalışmaları yaparak değerlendirir.</p> <p>2.3. Serbest zamanlarını patchwork çalışmaları yaparak değerlendirir.</p> <p>2.4. Serbest zamanlarını baskı çalışmaları yaparak değerlendirir.</p> <p>2.5. Serbest zamanlarını origami çalışmaları yaparak değerlendirir.</p> <p>2.6. Serbest zamanlarını ebru çalışmaları yaparak değerlendirir.</p> <p>2.7. Serbest zamanlarını örgü dokuma çalışmaları yaparak değerlendirir.</p> <p>2.8. Serbest zamanlarını süsleme çalışmaları yaparak değerlendirir.</p> <p>2.9. Serbest zamanlarını takı tasarımı çalışmaları yaparak değerlendirir.</p> <p>2.10. Serbest zamanlarını maket yaparak değerlendirir.</p> <p>2.11. Serbest zamanlarını kitap okuyarak / sesli kitap dinleyerek değerlendirir.</p> <p>2.12. Serbest zamanlarını müzik dinleyerek değerlendirir.</p> <p>2.13. Serbest zamanlarını fotoğraf çekerek değerlendirir.</p> <p>2.14. Serbest zamanlarını sosyal medyayı kullanarak değerlendirir.</p> <p>2.15. Serbest zaman etkinliklerini yapmaktan zevk aldığını gösterir tepkilerde bulunur.</p>	<p>Eş zamanlı ipucuyla öğretim</p> <p>İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim</p> <p>Video modelle öğretim</p> <p>İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim</p> <p>Aşamalı yardımla öğretim</p> <p>Video modelle öğretim</p> <p>Etkinlik çizelgeleri</p> <p>Gömülü öğretim</p>	<p>Beceri analizi kayıt formu</p> <p>Beceri analiz kaydı</p> <p>Beceri analizi kayıt formu</p> <p>Beceri analiz kaydı</p>
	Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman	3.6.2. Serbest zamanlarını değerlendirir.	<p>3.1. Okul bahçesini kurallara uygun kullanır.</p> <p>3.2. Parkları kurallara uygun kullanır.</p> <p>3.3. Alışveriş merkezlerini kurallara uygun kullanır.</p> <p>3.4. Restoranda kurallara uygun yemek yer.</p> <p>3.5. Kurallara uygun şekilde tiyatro izler.</p> <p>3.6. Kurallara uygun şekilde sinema izler.</p> <p>3.7. Kütüphaneyi kurallara uygun kullanır.</p> <p>3.8. ATM'yi kurallara uygun kullanır.</p> <p>3.9. Bankayı kurallara uygun kullanır.</p>	<p>Eş zamanlı ipucuyla öğretim</p> <p>İpucunun giderek azaltılmasıyla öğretim</p> <p>Aşamalı yardımla öğretim</p> <p>Video modelle öğretim</p> <p>Etkinlik çizelgeleri</p> <p>Gömülü öğretim</p>
Açıklamalar	<p>"Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman" öğrenme alanında yer alan becerilerin öğrencilerin günlük yaşamına aktarılması ve kalıcılığının sağlanması için aile ile iş birliği içinde çalışmalıdır.</p> <p>Aile bu becerilerin toplumsal ortamlarda sergilemesi için çocuklarına fırsatlar yaratmak konusunda yönlendirilmelidir.</p> <p>"Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman" öğrenme alanındaki hedef davranışlar için spesifik durumları (örneğin toplumsal ortamlar, serbest zaman etkinlikleri vb.) öğretmen aile ile görüşerek ve öğrencilerin ilgilerini dikkate alarak belirler.</p> <p>"Toplumsal Ortamları Kullanma ve Serbest Zaman" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Mİİİİ Değerler	3.7.1. Atatürk'e ilişkin bilgileri söyler.	1.1. Atatürk'ün neler yaptığını söyler. 1.2. Atatürk'ün ilk cumhurbaşkanı olduğunu söyler. 1.3. Atatürk'ün başkomutan olduğunu söyler. 1.4. Atatürk'ün başöğretmen olduğunu söyler.	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Ayrık denemelerle öğretim	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
Açıklamalar	<p>"Millî Değerler" öğrenme alanı içinde yer alan hedeflerin öğretimi yapılırken somutlaştırma yapılması, görüntü ve ses teknolojilerinden yararlanılması, oluşturulacak ya da kendiliğinden gelişen fırsatların kullanılması ve BEP'e yapılacak ilgili eklemelere kutlama / anma haftalarına uyacak şekilde yer verilmesi önerilmektedir.</p> <p>"Millî Değerler" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>			

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar	Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
Belirli Gün ve Haftalar	3.8.1. Belirli gün ve haftaları tanıtır.	<p>1.1. 29 Ekim'in Cumhuriyet Bayramı olduğunu söyler.</p> <p>1.2. 10 Kasım'ın Atatürk'ü Anma Günü olduğunu söyler.</p> <p>1.3. 24 Kasım'ın Öğretmenler Günü olduğunu söyler.</p> <p>1.4. 23 Nisan'ın Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olduğunu söyler.</p> <p>1.5. 19 Mayıs'ın Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı olduğunu söyler.</p> <p>1.6. 30 Ağustos'un Zafer Bayramı olduğunu söyler.</p> <p>1.7. Millî bayramlarda neler yapıldığını söyler.</p> <p>1.8. Anneler Günü'nün mayıs ayının ikinci Pazar günü kutlandığını söyler.</p> <p>1.9. Babalar Günü'nün haziran ayının üçüncü Pazar günü kutlandığını söyler.</p> <p>1.10. Özel günlerde neler yapıldığını söyler.</p>	Eş zamanlı ipucuyla öğretim Sabit bekleme süreli öğretim Gömülü öğretim	Davranış kayıt formu Ayrık deneme kaydı
Açıklamalar	<p>"Belirli Gün ve Haftalar" öğrenme alanı için öğrencilerin öncelikli gereksinimleri doğrultusunda program sonundaki kontrol listesinden uygun hedef davranışlar seçilmelidir.</p> <p>Aileye günlük yaşamda oluşabilecek fırsatları öğretim amaçlı olarak kullanma konusunda rehberlik edilmelidir.</p> <p>"Belirli Gün ve Haftalar" öğrenme alanında yer alan hedeflerin öğretimi yapılırken somutlaştırma yapılması, görüntü ve ses teknolojilerinden yararlanılması, oluşturulacak ya da kendiliğinden gelişen fırsatların kullanılması ve BEP'e yapılacak ilgili eklemelere kutlama / anma haftalarına uyacak şekilde yer verilmesi önerilmektedir.</p> <p>"Belirli Gün ve Haftalar" öğrenme alanında hedef davranışların öğretimi sırasında duyuşsal özelliklerin kazandırılması için etkinlikler planlanabilir.</p>			

* Kontrol listesinin ilgili öğrenme alanından öğrencinin için öncelikli olan becerileri seçiniz..

ÖRNEK ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

DERS PLANI ÖRNEĞİ-I

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Bağımsız Yaşam Becerileri	Kademe : III
Öğrenme Alanı : Öz Bakım Becerileri	Oturum Sayısı : 8
BÖLÜM-2	
Hedef	3.1.1. Beceri analizindeki basamakları izleyerek kişisel temizlik becerilerini gerçekleştirir.
Hedef Davranışlar	1.3. Yüz bakımını yapar. Davranışın tanımı: Öğrenci beceri analizindeki basamakları izleyerek yüzüne nemlendirici krem sürer. Davranışın ön koşulları: Büyük-küçük kas becerileri, krem kullanma, alıcı dil becerilerine sahip olma.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	İleriye zincirleme yaklaşımı benimsenerek aşamalı yardımla öğretim yöntemi İpucu hiyerarşisi; 1. Tam fiziksel ipucu 2. Kısmi fiziksel ipucu 3. Gölge olma Not: <i>Beceri analizi, öğrencinin düzeyine ve bireysel özelliklerine göre çeşitlilik gösterebilir. Öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda detaylı ve çok basamaklı bir beceri analizi kullanabileceğiniz gibi daha temel basamakların öğretildiği basit bir beceri analizi de kullanabilirsiniz.</i>
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Veri toplama formu, pekiştireçler, kurşun kalem, silgi, krem, ayna.
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları okulda, öğrencinin eğitim gördüğü sınıfta gerçekleştirilecektir. Öğretmen ve öğrenci ayna karşısında yan yana duracaktır. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı kişiler kullanılır.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Birazdan seninle yüzümüze krem sürmeyi öğreneceğiz. Beni dikkatle dinlediğini görüyorum, aferin sana." gibi dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"Biliyor musun, yüzüne her gün düzenli nemlendirici krem sürdüğünde cildin her zaman temiz ve parlak görünecek." Cilt bakımı yapılmış bir kişinin yüz resmi gösterilerek "Sen de bu resimdeki gibi daha bakımlı ve güzel görüneceksin." denir.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	"Hazırsan başlayalım." denerek lavabonun başına gelinir. "Yüzüne krem sür!" beceri yönergesi sunulur.
Uygulama	Öğretime kontrol edici ipucu ile (tam fiziksel ipucu) başlanır. Öğretmen, öğrencinin başat eline fiziksel ipucu uygulayacağı için öğrencinin başat eline yakın şekilde arkasına oturur. Öğretmen, öğrenciye "Yüzüne krem sür!" şeklinde yönerge verir. Ardından elinin üzerinden tutarak tam fiziksel ipucu uygulayarak öğrencinin kremin kapağını açmasını sağlar. İzleyen beceri basamağı için de aynı süreç izlenebilir. Ancak öğrencinin doğru tepki verdiği ilk denemede hemen ipucu silikleştirilmesine gidilir ve kısmi fiziksel ipucuna geçilir. Öğretmen, öğrenci beceri basamağını doğru gerçekleştirdiğinde "Kremin kapağını çok güzel açtın, harikasin." şeklinde davranışla ilişkilendirilmiş sözel pekiştireç sunar. Öğrenciye bileğinden, ön kolundan, dirseğinden tutularak kısmi fiziksel ipucu sunulmaya başlandığında öğrenci doğru tepki vermeye başlayınca yine bir sonraki ipucu düzeyi olan gölge ipucuna geçiş yapılır. Eğer öğrencinin yanlış tepki vereceği anlaşılırsa buna fırsat verilmeden anlık karar ile öğretmen beceri basamağının doğru gerçekleştirilmesini kesinleştiren ipucuna döner. Dolayısıyla yanlış tepkide öğretmen hemen tekrar tam fiziksel ipucu sunarak beceri basamağının doğru gerçekleştirilmesini sağlar. Bundan sonra öğrencinin vereceği doğru tepkiye göre ipucu silikleştirme süreci yeniden başlatılır. Bu süreç yukarıda verilen tüm beceri basamakları için benzer şekilde uygulanır. Karar verilen deneme sayısı tamamlandığında öğretim oturumu sonlandırılır ve öğrencinin çalışmaya katılımı pekiştirilir.

Açıklamalar	<p>Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir.</p> <p>Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı ya da öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü değiştirilebilir. Öğrencinin düzeyine göre beceri analizi basamaklarının içeriği ve basamak sayısı, oturum sayısı ve deneme sayısı farklılık gösterebilir. Bir öğretim oturumundaki deneme sayısına öğrencinin düzeyine, öğretime ayrılan zamana göre öğretmen karar verir.</p> <p>Burada sözel pekiştiriciler örneklenmiştir. Pekiştiriciler öğrenciye uygun şekilde seçilir ve kullanılır.</p>
--------------------	---

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme

Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar.

Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar.

Aşamalı yardımla öğretimde mutlaka yoklama oturumları planlanmalıdır. Bu süreçte öğretmen, öğrencinin yakınında olacak şekilde arkasında durur. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencisinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Yüzünü temizle." diyerek hedef uyarını sunar. Öğretmen, öğrencinin tepkide bulunması için 4 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar ve tepkiyi görmezden gelerek denemeyi tekrarlar. Tüm beceri basamakları bir arada değerlendirilir. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür.

Öğretmen, öğrencinin beceri basamaklarının %90'ını bağımsız olarak doğru gerçekleştirmesinden 2 ve 4 hafta sonra değerlendirme yaparak izleme verisi toplar.

Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları izleyip farklı bir krem kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.

DERS PLANI ÖRNEĞİ-II

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Bağımsız Yaşam Becerileri Kademe : III Öğrenme Alanı : Vücudunu Tanıma Oturum Sayısı : 8	
BÖLÜM-2	
Hedef	3.2.1. Vücudunu tanıır.
Hedef Davranışlar	1.2. Vücut sistemlerini açıklar (solunum). Davranışın tanımı: Öğrenci solunum sistemindeki organları doğru olarak gösterir ve doğru cümleler kullanarak sözel olarak açıklar. Davranışın ön koşulları: Basit yönergeleri yerine getirme, konuşabilme, burnu, soluk borusunu ve akciğeri ayırt etme.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Sabit bekleme süreli öğretim
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Solunum sisteminde yer alan organların resimli kartları, veri toplama formu, pekiştireçler.
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları okulda, öğrencinin eğitim gördüğü sınıfta gerçekleştirilecektir. Öğretmen ve öğrenci öğretimi oturarak gerçekleştirecektir. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı ortamlar kullanılır.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Birazdan soluk alıp vermemizi sağlayan organları tanıyacağız. Bu organlarla nasıl nefes aldığımızı anlatacağım." şeklinde dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"Nefes alıp vermek çok önemlidir. Nefes alıp veremezsek yaşayamayız." der.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	Öğretmen, "Hazırsan başlayalım." diyerek elindeki organ kartlarını öğrenciye göstererek "Bak, bunlar soluk alıp vermemizi sağlayan organlarımız." der.
Uygulama	Sıfır saniyeli deneme öğretimlerinden sonra; öğretmen, öğrenci ile masaya yan yana oturur ve "Bak bu burnun." der. "Koku almaya yarayan burun, aynı zamanda nefes alıp vermemizi de sağlar." der. Öğretmen "Nefes alıp vermemizi sağlayan burnu göster!" der. Öğrenci 5 saniye içinde cevap vermezse öğretmen en ılımlı ipucunu kullanarak öğrencinin burun resmini göstermesini sağlar. Öğrenci istenen sürede yardım almadan gösterdiğinde sözel olarak (harika gösterdin) pekiştirir. Daha sonra öğretmen burnun ne işe yaradığını sorar. Öğretmen, öğrenci "Nefes alıp vermemiz için havayı içimize çekmemizi sağlar." dediğinde pekiştirir. Eğer öğrenci 5 saniye içinde söylemezse öğretmen en ılımlı ipucunu kullanarak bu cümleyi söyler. Öğretmen "İçimize çektiğimiz hava burnumuzdan girerek nefes borumuza gider. Nefes borusu da içindeki tüyler yardımıyla havayı temizler ve akciğere gönderir. Bak, bu da nefes borusu, hadi sen de nefes borusunu resimli kartlardan göster!" der. Öğrenci 5 saniye içinde cevap vermezse öğretmen en ılımlı ipucunu kullanarak öğrencinin nefes borusunun resmini göstermesini sağlar. Öğrenci istenen sürede yardım almadan gösterdiğinde sözel övgülerle (aferin doğru gösterdin) pekiştirir. Daha sonra öğretmen "Nefes borusu ne işe yarar?" diye sorar. Öğretmen, "Nefes borusu havayı temizleyerek akciğere gönderir." cevabını aldığında pekiştirir. Eğer öğrenci 5 saniye içinde söylemezse öğretmen en ılımlı ipucunu kullanarak bu cümleyi söyler. Öğretmen elindeki resmi göstererek "bak bu da akciğerlerimiz, iki tane akciğerimiz vardır, akciğerlerimize gelen temiz hava buradan kanımıza karışır ve kirlenen kanımız akciğerlerimizdeki temiz hava ile temizlenir. Hadi, sen de kartlar arasında akciğerleri göster!" der. Öğrenci 5 saniye içinde cevap vermezse öğretmen en ılımlı ipucunu kullanarak öğrencinin akciğerlerin resmini göstermesini sağlar. Öğrenci istenen sürede yardım almadan gösterdiğinde sözel övgülerle (bravo akciğerleri gösterdin) pekiştirir. Daha sonra öğretmen "Akciğerlerimiz ne işe yarar?" diye sorar. Öğretmen, öğrenci doğru yanıt verdiğinde pekiştirir. Eğer öğrenci 5 saniye içinde söylemezse öğretmen en ılımlı ipucunu kullanarak bu cümleyi söyler. Daha sonra öğretmen, oturumu sonlandırır.
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı, öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü ya da bekleme süresi değiştirilebilir. Bu çalışmada sözel pekiştireçlere yer verilmiştir. İhtiyaç duyulduğunda diğer pekiştireç türleri de kullanılabilir.

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme

Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar. Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar. Bu süreçte öğretmen, öğrenci ile masa başında yan yana oturur. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencisinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Birazdan soluk alıp vermemizi sağlayan organları tanıyacağız. Bu organlarla nasıl nefes aldığımızı anlatacağım." diyerek hedef uyarını sunar. Öğretmen öğrencinin tepkide bulunması için 3 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar ve tepkiyi görmezden gelerek denemeyi tekrarlar. Öğretmen bir değerlendirme oturumunda süreci üç defa tekrarlar. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür. Öğretmen, öğrenci beş denemeden dördünde bağımsız olarak solunum sistemindeki organları gösterir ve organların (burun, soluk borusu, akciğerler) işlevlerini söylerse 3 ve 6 hafta sonra değerlendirme yaparak izleme verisi toplar. Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden farklı ortamlarda öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.

DERS PLANI ÖRNEĞİ-III

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Bağımsız Yaşam Becerileri Kademe : III Öğrenme Alanı : Aile ve Yakın Çevreyi Tanıma Oturum Sayısı : 5	
BÖLÜM-2	
Hedef	3.3.1. Kişisel bilgilerini edinir.
Hedef Davranışlar	1.6. Aile bireylerini adını, soyadını ve mesleğini söyleyerek tanıtır. Davranışın tanımı: Öğrenci fotoğrafını gördüğü aile bireylerinin adını-soyadını ve mesleğini doğru cümleler kullanarak söyler. Davranışın ön koşulları: Basit yönergeleri yerine getirme, iki ya da daha fazla sözcük kullanarak konuşabilme, aile bireylerini fotoğraflardan ayırt etme.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Doğrudan Öğretim
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Aile bireylerinin fotoğrafları, veri toplama formu, pekiştireçler.
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları okulda, öğrencinin eğitim gördüğü sınıfta gerçekleştirilecektir. Öğretmen ve öğrenci, öğretimi oturarak gerçekleştirecektir. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı ortamlar kullanılır.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Şimdi anne ve babanın adlarını, soyadlarını ve mesleklerini söylemeyi öğreneceğiz. Artık sen de ailenle ilgili sorulara cevap verebileceksin, verdiğin cevapları kişisel formlarına yazacaksınız." şeklinde dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"Biliyor musun, anne-babanın adını, soyadını ve mesleklerini çok merak ediyorum. Birazdan söyleyeceksin, ben de ailenle ilgili bilgileri senden öğrenip kişisel formuna yazacağım." der.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	Öğretmen, "Hazırsan başlayalım." diyerek elindeki aile fotoğraflarını öğrenciye gösterir ve "Bak, bunlar anne/babanın fotoğrafları." der.
Uygulama	Öğretmen, öğrenci ile masaya yan yana oturur ve annesinin fotoğrafını masaya koyar, "Bak bu anne, annenin adı Ayşe." der, öğretmen "Annenin adı ne?" diye sorar, öğrenci doğru cevap verirse öğretmen sözel ifadelerle pekiştirir. Hata yaparsa öğretim oturumu tekrar edilir. Öğretmen annesinin fotoğrafını masaya koyar, "Annenin soyadı Şeker." der, öğretmen "Annenin soyadı ne?" diye sorar, öğrenci doğru cevap verirse öğretmen sözel ifadelerle pekiştirir. Hata yaparsa öğretim oturumu tekrar edilir. Öğretmen annesinin fotoğrafını masaya koyar, "Annen ev hanımı" der, öğretmen "Annen ne iş yapıyor?" diye sorar, öğrenci doğru cevap verirse öğretmen sözel ifadelerle pekiştirir. Hata yaparsa öğretim oturumu tekrar edilir. Öğretmen, babasının fotoğrafını masaya koyar, "Bak bu baba, babanın adı Osman" der, öğretmen "Babanın adı ne?" diye sorar, öğrenci doğru cevap verirse öğretmen sözel ifadelerle pekiştirir. Hata yaparsa öğretim oturumu tekrar edilir. Öğretmen babasının fotoğrafını masaya koyar, "Babanın soyadı Şeker." der, öğretmen "Babanın soyadı ne?" diye sorar, öğrenci doğru cevap verirse öğretmen sözel ifadelerle pekiştirir. Hata yaparsa öğretim oturumu tekrar edilir. Öğretmen babasının fotoğrafını masaya koyar, "Baban polis." der, öğretmen "Baban ne iş yapıyor?" diye sorar, öğrenci doğru cevap verirse öğretmen sözel ifadelerle pekiştirir. Hata yaparsa öğretim oturumu tekrar edilir. Öğretmen daha sonra oturumu sonlandırır.
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı, öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü ya da bekleme süresi değiştirilebilir. Bu çalışmada sözel pekiştireçlere yer verilmiştir. İhtiyaç duyulduğunda diğer pekiştireç türleri de kullanılabilir.
BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme	
Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar. Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar. Bu süreçte öğretmen, öğrenci ile masa başında yan yana oturur. Öğretmen, uygulama sürecindeki gibi öğrencisinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Hazırsan başlayalım." diyerek elindeki aile fotoğraflarını öğrenciye göstererek "Bak, bunlar anne/babanın fotoğrafları." diyerek hedef uyarısını sunar. Öğretmen öğrencinin tepkide bulunması için 3 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar ve sunumu tekrarlar. Öğretmen bir değerlendirme oturumunda süreci üç defa tekrarlar. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür. Öğretmen, öğrencinin beş denemeden dördünde bağımsız olarak anne/babasının adını-soyadını ve mesleğini söylemesinden 3 ve 6 hafta sonra değerlendirme yaparak izleme verisi toplar. Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden farklı ortamlarda öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.	

DERS PLANI ÖRNEĞİ-IV

BÖLÜM-1			
Dersin Adı : Bağımsız Yaşam Becerileri	Kademe : III	Öğrenme Alanı : Ev İçi Beceriler	Oturum Sayısı : 6
BÖLÜM-2			
Hedef	3.4.1. Beceri analizindeki basamakları izleyerek ev araç-gereçlerini kullanır.		
Hedef Davranışlar	1.2. Salon / oturma odası araç-gereçlerini kullanır. Davranışın tanımı : Öğrenci salon / oturma odasındaki eşyalardan televizyonu, izlediği videodaki beceri analizi basamaklarını izleyerek açıp kapatır. Davranışın ön koşulları : Basit yönergeleri yerine getirme, video izleme, televizyonu, kumandayı ayırt etme, kumandayı tutma, kumandanın düğmelerine basma.		
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Video modelle öğretim		
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Televizyon, kumanda, televizyonun açılıp-kapatıldığı video kaydı, veri toplama formu, dizüstü ya da tablet bilgisayar, pekiştiriciler.		
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları okulda, izlenen videodaki beceri basamakları takip edilerek gerçekleştirilecektir. Öğretim okulda uygulama odasında, koltukta oturarak ya da ayakta gerçekleştirilecektir. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı ortamlar kullanılır.		
BÖLÜM-3			
Dikkati Çekme	"Artık televizyonu kendin açıp kapatacağın. Televizyonu açmak için birilerini çağırmana gerek kalmayacak." şeklinde dikkat çekici uyarılar verilir.		
Güdüleme	"Hazırsan sana bir video izleteceğim. Gördüklerinin aynısını sen de yapacaksın." der.		
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	Öğretmen, "Hazırsan başlayalım." diyerek bilgisayarda televizyon açma beceri analizi basamaklarını içeren videoyu açar.		
Uygulama	Öğretmen, öğrenci ile uygulama odasında koltuğa oturur. Öğretmen videoyu açarak "Hadi, videoyu izle ve sonra sen de aynısını yap!" der. Öğrenci videoyu izler. Öğretmen, öğrenci videoyu doğru davranışlar sergileyerek izlerse sözel (videoyu çok güzel izledin) ifadelerle pekiştirir. Kumanda ile televizyon açma ve kapatma beceri analizi basamaklarını izleyerek televizyonu açıp kapatırsa öğrenci sözel ifadelerle (harika açtın) pekiştirilir. Eğer öğrenci hata yaparsa öğretim durdurulur, sonraki basamaklar en ilımlı ipucu kullanılarak tamamlanır, video tekrardan izletilir.		
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı, öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü ya da bekleme süresi değiştirilebilir. Bu çalışmada sözel pekiştiricilere yer verilmiştir. İhtiyaç duyulduğunda diğer pekiştiriciler de kullanılabilir.		
BÖLÜM-4			
Ölçme ve Değerlendirme			
Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar.			
Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar.			
Bu süreçte öğretmen öğrenci ile uygulama evinde oturarak ya da ayakta izlediği videodaki beceri basamaklarını izleyerek kumanda ile televizyonu açar. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencisinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Hazırsan başlayalım." diyerek bilgisayarda, televizyon açma beceri analizi basamaklarını içeren videoyu açarak hedef uyarısını sunar. Öğretmen öğrencinin tepkide bulunması için 5 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar ve tepkiyi görmezden gelerek denemeyi tekrarlar. Öğretmen bir değerlendirme oturumunda süreci üç defa tekrarlar. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür. Öğretmen, öğrencinin beş denemeden dördünde bağımsız olarak kumanda ile televizyonu açmasından 3 ve 6 hafta sonra değerlendirme yaparak izleme verisi toplar. Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden farklı ortamlarda öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.			

DERS PLANI ÖRNEĞİ-V

BÖLÜM-1			
Dersin Adı : Bağımsız Yaşam Becerileri	Kademe : III	Öğrenme Alanı : Tüketici Becerileri	Oturum Sayısı : 8
BÖLÜM-2			
Hedef	3.5.2. Alışveriş yapar.		
Hedef Davranışlar	2.2. Verilen listeye göre marketten alışveriş yapar. Davranışın tanımı: Öğrenci önceden hazırlanmış alışveriş listesinde belirlenmiş iki ya da üç ihtiyaç maddesini çizelgeyi izleyerek alır. Davranışın ön koşulları: Yönergeleri yerine getirme, fotoğraflardaki nesnelere ayırt etme ya da yazıları okuma, basit işaretler çizme.		
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Etkinlik çizelgesiyle öğretim		
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Alışveriş listesi (fotoğraflı ya da yazılı şekilde hazırlanmış), veri toplama formu, pekiştireçler.		
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları, markette gerçekleştirilecektir. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı ortamlar kullanılır.		
BÖLÜM-3			
Dikkati Çekme	"Hadi, şimdi alışveriş yapacağız, en sevdiğin yiyecek ve içecekleri kendi başına alabileceksin." şeklinde dikkat çekici uyarılar verilir.		
Güdüleme	"Artık büyüdün, alışverişini kendi başına yapacaksın." der.		
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	Öğretmen, "Bak, çizelgen burada; hadi al çizelgeni, listedeki ürünleri al!" der.		
Uygulama	Öğretmen, öğrenci ile markete gider, marketin giriş kısmında durur. Öğretmen "Hadi, alışverişe başla!" yönergelerini verdikten sonra 5 saniye içinde öğrenci alışveriş listesinin en başındaki ürünü gösterir / okur, daha sonra ürünün bulunduğu reyona doğru yürür, ürünü alır, alışveriş sepetine koyarsa, öğretmen öğrenciyi sözel ifadelerle (aferin harika aldın) pekiştirir. Eğer öğrenci hata yaparsa ya da 5 saniye içinde tepki vermezse öğretmen öğretim basamağını durdurur, sonra öğrencinin hata yaptığı bir önceki basamaktan itibaren beceri prova ettirilir. Bağımsız yaptığı basamaklar sözel olarak pekiştirilir. Diğer ürünler içinde alışveriş listesini izleyerek aynı şekilde ürünleri ilgili reyondan alır ve sepete atar. Öğretim sonlandırılır.		
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı, öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü ya da bekleme süresi değiştirilebilir. Bu çalışmada sözel pekiştireçlere yer verilmiştir. İhtiyaç duyulduğunda diğer pekiştireç türleri de kullanılabilir.		
BÖLÜM-4			
Ölçme ve Değerlendirme			
Öğretmen öğretme başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar.			
Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar.			
Bu süreçte öğretmen, öğrenci ile marketin giriş kısmında öğretime başlar. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencisinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Bak, çizelgen burada. Hadi, al çizelgeni, listedeki ürünleri al!" diyerek hedef uyarısını sunar. Öğretmen, öğrencinin tepkide bulunması için 5 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar ve tepkiyi görmezden gelerek denemeyi tekrarlar. Öğretmen bir değerlendirme oturumunda süreci üç defa tekrarlar. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür.			
Öğretmen, öğrencinin beş denemeden dördünde bağımsız olarak alışveriş listesini izleyerek ürünleri raftan almasından 3 ve 6 hafta sonra değerlendirme yaparak izleme verisi toplar.			
Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden farklı ortamlarda öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.			

DERS PLANI ÖRNEĞİ-VI

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Bağımsız Yaşam Becerileri	Kademe : III
Öğrenme Alanı : Toplumsal Ortamlarını Kullanma ve Serbest Zaman	Oturum Sayısı : 6
BÖLÜM-2	
Hedef	3.6.2. Serbest zamanlarını değerlendirir.
Hedef Davranışlar	2.9. Serbest zamanlarını takı tasarımı çalışmaları yaparak değerlendirir. Davranışın tanımı: Öğrenci serbest zamanını değerlendirmek için takı yaparken beceri analizi basamaklarını izler. Davranışın ön koşulları: Basit yönergeleri takip etme, çeşitli boydaki boncukları tutma, takı ipini ve iğneyi tutma.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Aşamalı Yardım
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Farklı boylarda boncuk, takı ipi, iğne, veri toplama formu, pekiştiriciler.
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları okulda, atölyede gerçekleştirilecektir. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı ortamlar kullanılır.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Sana, boş zamanlarını değerlendirmek için takı yapmayı öğreteceğim." şeklinde dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"Takı yapıp annene ve sevdiklerine hediye edebilirsin." der.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	Öğretmen, "Hazırsan başlayalım." diyerek takı boncuklarının bulunduğu kabın kapağını açarak takı ipini öğrenciye verir.
Uygulama	Öğretmen, öğrenci ile masaya yan yana oturur ve "Hadi, boncukları ipe dizerek takı yapalım." der. Öğrenci başat eline takı ipini alır, diğer eline boncukları alır, ipe boncuğu geçirir. Eğer öğrenci ipi ya da boncuğu eline almaz ya da hata yaparsa en ilımlı ipucu (el üstünden-hafifçe bilekten- gölge olarak ön koldan-dirsekten-üst koldan-omuzdan) seçilerek öğrenciye yardım sunulur. Öğrenci beceride ustalaştıkça bir sonraki ilımlı ipucuna geçilir. Diğer boncuklarda tüm yukarıdaki işlem basamakları kullanılarak boncuklar dizdirilir. Öğrenci boncuk dizerken yardım almadan yaptığında sözel olarak pekiştirilir. Oturum sonlandırılır.
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı, öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü ya da bekleme süresi değiştirilebilir. Bu çalışmada sözel pekiştiricilere yer verilmiştir ihtiyaç duyulduğunda diğer pekiştiriciler türleri de kullanılabilir.
BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme	
<p>Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar. Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar. Bu süreçte öğretmen, öğrenci ile masa başında yan yana oturur. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencisinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Hazırsan başlayalım." diyerek "Takı boncuklarının bulunduğu kabın kapağını açarak ve takı ipini öğrenciye vererek hedef uyarısını sunar. Öğretmen öğrencinin tepkide bulunması için 3 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar ve tepkiyi görmezden gelerek denemeyi tekrarlar. Öğretmen bir değerlendirme oturumunda süreci üç defa tekrarlar. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür. Öğretmen, öğrencinin beş denemeden dördünde bağımsız olarak takı boncuğunu ipe dizmesinden 3 ve 6 hafta sonra değerlendirme yaparak izleme verisi toplar. Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden farklı ortamlarda öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.</p>	

DERS PLANI ÖRNEĞİ-VII

BÖLÜM-1	
Dersin Adı : Bağımsız Yaşam Becerileri Kademe : III Öğrenme Alanı : Millî Değerler Oturum Sayısı : 6	
BÖLÜM-2	
Hedef	3.7.1. Atatürk'e ilişkin bilgileri söyler.
Hedef Davranışlar	1.1. Atatürk'ün neler yaptığını söyler. Davranışın tanımı: Öğrenci kendisine sorulduğunda Atatürk'ün Cumhuriyet'i ilan ettiğini, Meclisi kurduğunu ve vatani düşmanlardan kurtardığını söyler. Davranışın ön koşulları: Alıcı dil ve ifade edici dil becerilerine sahip olma, Cumhuriyet'i tanıma, vatani tanıma, Meclisi tanıma.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Doğrudan öğretim yöntemi (Model ipucu)
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Masa, sandalye, veri toplama formu, pekiştiriciler, çalışma kâğıdı, kurşun kalem, silgi.
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme oturumları okulda, öğrencinin eğitim gördüğü sınıfta gerçekleştirilecektir. Öğretmen ve öğrenci masa başında yan yana oturacaktır. Genelleme için farklı araç-gereçler ve farklı kişiler kullanılır.
BÖLÜM-3	
Dikkati Çekme	"Birazdan Atatürk'ün vatanımız için neler yaptığını öğreneceğiz." gibi dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"Dersimiz bittiğinde Atatürk'ün vatanımız için neler yaptığını söyleyebileceksin." "Atatürk'ü tanımak ve yaptıklarını bilmek vatan için çok önemlidir" gibi güdüleyici ifadeler kullanılır.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş (Hedef Uyarı Sunumu)	"Hazırsan başlayalım." diyerek Doğrudan Öğretim Yönteminin ilk aşaması olan gereksinim oluşturma aşamasına geçilir ve öğrenciye Atatürk'ün vatan için ne kadar önemli bir kişi olduğu, vatani nasıl kurtardığı ve vatana ne gibi katkılar sunduğundan bahsedilir.
Uygulama	Öğrencide merak uyandırdıktan sonra izlenecek süreç model olma aşaması-rol oynama aşaması-alıştırma yapma aşaması ve en son bağımsız uygulamalar aşaması şeklinde sıralanmaktadır. Uygulama sürecinde ilk aşama model olma aşamasıdır. Bu aşamada öğretmen seçilen üç davranış için öğrenciye model olur: <ul style="list-style-type: none"> • Atatürk vatani düşmanlardan kurtardı. • Atatürk Cumhuriyet'i ilan etti. • Atatürk Meclisi kurdu. Öğretmen: "Atatürk neler yapmış? Vatani düşmandan kurtarmış, Cumhuriyet'i ilan etmiş ve Meclisi kurmuş." şeklinde öğrenci davranışına model olur. Öğrencilerin gözledikleri beceriyi sergiledikleri ve performanslarına ilişkin geri bildirim aldıkları aşama olan rol oynama aşamasında öğrenciden Atatürk'ün neler yaptığını söylemesi istenir ve bu süreç öğretmen kontrolünde devam eder. Öğrenci Atatürk'ün neler yaptığını anlatırken, hatırlamadığı yerde ya da doğru ifade edemediği yerde öğretmen, öğrenciye doğru tepki için model olur. Bu aşamada öğretmen "Evet, şimdi sıra sende, sen söyle Atatürk neler yapmıştır?" yönergesini sunar ve öğrencinin doğru tepkilerini "Aferin sana, Cumhuriyet'i kurmuştur. Başka ne yapmıştır?" şeklinde pekiştirir. Yanlış tepkilerde eksik söylediği maddelere ilişkin model ipucunu sunar. Yine doğru tepki alamazsa "Atatürk vatani düşmandan kurtarmıştır." diyerek model ipucu sunar. Ardından alıştırmaya yapma aşamasına geçilir. Bu süreçte öğrencinin, öğretmen rehberliğinde alıştırmalar yapması sağlanırken, gerekli yerde ipucu sunularak öğrenciye destek olunur. Öğrenci Atatürk'ün neler yaptığını anlatırken yanlış tepki verirse ya da tepkide bulunmazsa öğretmen doğru davranışa model olur. Öğrencinin davranışı öğrenip öğrenmediğini belirlemek üzere bağımsız uygulamalar aşamasında yoklama oturumları düzenlenir. Bağımsız uygulamalarda öğrenciye "Atatürk neler yapmıştır? Anlat!" yönergesi verilerek öğrencinin tepkileri veri kayıt formuna işlenir. Bu süreçte öğretmen hiçbir şekilde müdahale etmez, ipucu sunmaz. Sadece verilen öğrenci tepkilerini kaydeder. Burada öğrenciden yukarıda belirlenen üç davranış beklenmektedir. Üçünü de söylediğinde hedef davranış kazandığı söylenebilir.
Açıklamalar	Dikkati çekme ve güdülenme sürecinde öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak farklı açıklamalar yapılabilir. Öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak deneme sayısı ya da öğrenciye tepkide bulunması için verilen ipucu türü değiştirilebilir. Öğrencinin düzeyine göre bir oturumda Atatürk'ün yaptığı tek bir şeyden bahsedilebileceği gibi yukarıda verilen üç davranış birden de verilebilir. Bir öğretim oturumundaki deneme sayısına öğrencinin düzeyine, öğretime ayrılan zamana göre öğretmen karar verir. Burada sözel pekiştiriciler örneklenmiştir. Pekiştiriciler öğrenciye uygun şekilde seçilir ve kullanılır.

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme

Öğretmen öğretime başlamadan önce üç oturum üst üste başlama düzeyi verisi toplar.

Öğretmen öğretim sürecinde öğretimi değerlendirmeye devam ederek öğrencisinin performansına ilişkin veri toplar. Doğrudan öğretim yönteminde değerlendirme "bağımsız uygulamalar aşaması"nda düzenlenen yoklama oturumları ile yapılır.

Bu süreçte öğretmen, öğrencinin yakınında olacak şekilde arkasına oturur. Öğretmen uygulama sürecindeki gibi öğrencisinin dikkatini hedef davranışa çeker ve "Atatürk neler yapmıştır? Anlat!" diyerek hedef uyarını sunar. Öğretmen, öğrencinin tepkide bulunması için 4 saniye bekler. Öğrencinin tepkide bulunması durumunda veri toplama formuna (+) işareti koyar. Öğrencinin yanlış tepkide bulunması ya da tepkide bulunmaması durumunda veri toplama formuna (-) işareti koyar. Değerlendirme sona erdiğinde öğrencinin katılımını pekiştirir. Öğretmen elde ettiği verileri, hazırladığı veri kayıt formuna işleyerek grafiğe dönüştürür.

Öğretmen, değerlendirme ölçütü olarak deneme sayısını alabileceği gibi her bir bayrama ilişkin yapılması gereken durumları önceden belirleyerek bu durumların sayısını da ölçüt olarak alabilir. Diğer bir deyişle bağımsız uygulamalarda 3 oturum üçer deneme yapılıyorsa 9 denemenin 8'inde doğru tepki almak, hedef davranışın edinimini gösterebilir. Ya da "Atatürk neler yapmıştır?" hedef uyarısına karşılık belirlenen 3 yanıt için 3'ünü de söylemesini ölçüt alabilir. Bu seçim öğrenci özelliklerine göre yapılmalıdır.

Öğretmen öğretim öncesi ve sonrasında diğer bir öğretmenden öğrencisini yukarıda söz edilen basamakları kullanarak değerlendirmesini isteyerek genelleme verisi toplar.

EK 1

GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ DERSİ KONTROL LİSTESİ

Yönerge

Kontrol listesi kullanırken öğrencinin yerine getirdiği beceriler için **"Evet"** sütununa, yerine getiremediği beceriler için **"Hayır"** sütununa işareti (✓) konur. Eğer açıklama yapılması gerekiyorsa **"Açıklama"** sütununa not edilir. Öğrencinin yerine getiremediği becerilerden öncelikle öğretilmesi önerilenler için **"Açıklama"** sütununa (★) işareti konur. Form kullanılırken doğrudan gözlemlenemeyen davranışlara ilişkin anne-baba / birincil bakıcı, daha önceki öğretmeni ya da okulda çalışan personelden bilgi alınabilir.

Öğrenme Alanı: ÖZ BAKIM BECERİLERİ			
KİŞİSEL BAKIM VE TEMİZLİK BECERİLERİ			
Davranışlar	Evet	Hayır	Açıklamalar
El bakımını yapar.			
1	El tırnaklarını keser.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
2	El tırnaklarını törpüler.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Eline krem sürer.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
Ayak bakımını yapar.			
1	Ayak tırnaklarını keser.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
2	Ayak tırnaklarını törpüler.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Eve geldiğinde ayaklarını yıkar.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
Yüz bakımını yapar.			
1	Temizlik ürünlerini kullanarak yüzünü temizler.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
2	Tonik kullanarak yüzünü temizler.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Yüzüne nemlendirici krem sürer.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
4	Yüzündeki tüylerin temizliğini yapan kişiyle iş birliği yapar. /Tıraşını yapan kişiyle iş birliği yapar.		Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.

Saç bakımını yapar.				
1	Saçını yıkar.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
2	Saçını kurutur.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Saçına kozmetik ürünleri kullanarak şekil verir.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
4	Saçına bakım yapar.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
Vücut bakımını yapar.				
1	Gün aşırı duş alır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
2	Koltuk altına sabun roll-on sürer.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Banyodan sonra vücuduna losyon sürer.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
4	Parfüm kullanır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
5	Ped değiştirir.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
6	Vücudunda istenmeyen tüyleri temizler.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
GİYİNME BECERİLERİ				
Davranışlar		Evet	Hayır	Açıklamalar
Temel giysileri çıkarır.				
1	Dügmeli gömlek çıkarır.			
2	Külotlu çorap çıkarır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Bağcıklı ayakkabı çıkarır.			
4	İş elbisesi (bahçıvan tulumu, önlük vb.) çıkarır.			
5	Sutyenini çıkarır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
Tamamlayıcı giysileri çıkarır.				
1	Bilezik çıkarır.			
2	Yüzük çıkarır.			
3	Kolye çıkarır.			
4	Küpe çıkarır			
5	Saat çıkarır.			
6	Kravat çıkarır.			

Tamamlayıcı giysileri giyer.

1	Bilezik takar.			
2	Yüzük takar.			
3	Kolye takar.			
4	Küpe takar.			
5	Saat takar.			
6	Kravat bağlayarak takar.			

Giysilerini uygun yer ve zamanı seçerek giyer.

1	Mevsimplere uygun giyinir.			
2	Ortama ve duruma uygun giyinir.			
3	Uyumlu giysiler seçerek giyinir.			

Yemek yeme becerilerini gerçekleştirir.

1	Yemek esnasında yemek türüne uygun servis araçlarını kullanarak yer.			Servis aracı olarak çatal-kaşık-bıçak ile çalışınız.
2	Çorba, ana yemek ve tatlı / meyve sırasına uygun yemeğini yer.			
3	Ağzında yemek varken konuşmadan lokmasını bitirir.			
4	Yemeği bittikten sonra kullandığı peçeteyi katlayarak tabağının yanına koyar.			

Öğrenme Alanı: VÜCUDUNU TANIMA**VÜCUDUNU TANIMA**

Davranışlar	Evet		Hayır		Açıklamalar
Vücudunu tanı.					
1	İç organlarının isimlerini söyler.				Sıralanan iç organları üzerinde çalışınız: Nefes borusu, akciğer, mide, yemek borusu, kalp, böbrek.
2	Vücut sistemlerini açıklar.				Solunum, sindirim, dolaşım ve boşaltım sistemleri üzerinde çalışınız.
3	Kan grubunu söyler.				
4	Ayakkabı numarasını söyler.				
5	Alt beden ölçüsünü söyler.				
6	Üst beden ölçüsünü söyler.				

Öğrenme Alanı: AİLE VE YAKIN ÇEVREYİ TANIMA**KİŞİSEL BİLGİLER**

Davranışlar		Evet	Hayır	Açıklamalar
Kişisel bilgilerini edinir.				
1	Kendisini tanıtırken hobilerini söyler.			
2	Evinin bulunduğu ilçeyi ve şehri söyler.			
3	Evinin açık adresini söyler.			
4	Aile üyelerinden en az birinin telefon numarasını söyler.			
5	Varsa kendi cep telefonunu söyler.			
6	Aile bireylerini adını, soyadını ve mesleğini söyleyerek tanıtır.			
7	Aile bireylerinin görev ve sorumluluklarını söyler.			
8	Kendi sorumluluklarını söyler.			
9	Kendi sorumluluklarını yerine getirir.			
Yakın çevresindeki kişi ve ortamları ayırt eder.				
1	Amca / dayı, hala / teyze, dede, kuzen, anneanne ve babaanne ile akrabalık ilişkilerini söyler.			
2	Acil durumlarda mahallesinde muhtar, sağlık ocağı, karakol gibi mekânlara gitmesi gerektiğini söyler.			
3	Acil durumlarda ulaşılacak kişiye ait bilgileri söyler.			

Öğrenme Alanı: EV İÇİ BECERİLER**EV ARAÇ-GEREÇLERİ**

Davranışlar		Ev	Hayır	Açıklamalar
Ev araç-gereçlerini kullanır. (Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.)				
1	Mutfak araç-gereçlerini kullanır.			Sıralanan araç-gereçler üzerinde çalışınız: Buzdolabı, ocak, fırın, su ısıtıcısı, mikro dalgı fırın, tost makinesi, meyve suyu sıkacağı, bulaşık makinesi ve diğler.
2	Salon / oturma odası araç-gereçlerini kullanır.			Sıralanan araç-gereçler üzerinde çalışınız: Televizyon, VCD / CD oynatıcı, uydu cihazı, wifi, bilgisayar, müzik seti, radyo ve diğler.
3	Yatak odasındaki araç-gereçleri kullanır.			Sıralanan araç-gereçler üzerinde çalışınız: Yatak, gardrop, etejer, gece lambası ve diğler.
4	Banyo araç-gereçlerini kullanır.			Sıralanan araç-gereçler üzerinde çalışınız: Çamaşır makinesi, banyo dolabı, saç kurutma makinesi, tıraş makinesi ve diğler.
5	Tuvalet araç-gereçlerini kullanır.			Sıralanan araç-gereçler üzerinde çalışınız: Sifon, tuvalet fırçası ve diğler.
6	Evdeki diğler araç-gereçleri kullanır.			Sıralanan araç-gereçler üzerinde çalışınız: Elektrik süpürgesi, ütü, ütü masası ve diğler.
Mutfağına ilişkin becerileri gerçekleştirir. (Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.)				
1	Yiyecek hazırlar.			Sıralanan beceriler üzerinde çalışınız: Hazır çorba pişirme, tost yapma, yumurta haşlama, omlet yapma, makarna pişirme, salata yapma ve diğler.
2	İçecek hazırlar.			Sıralanan beceriler üzerinde çalışınız: Çay demleme, Türk kahvesi yapma, soğuk içecek hazırlama, ayran yapma ve diğler.
3	Masa hazırlar.			
4	Yiyecek / içecek servis eder.			
Giysi bakımını yapar.				
1	Çamaşırını dolaba yerlerine göre yerleştirir.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
2	Dolapta giysileri yazlık-kışık olarak sınıflandırır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Ütülenecek giysileri ayırır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
4	Giysileri ütüler.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
5	Ütölenen giysileri askıya asar.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
6	Kuru temizleme gerektiren giysileri kuru temizlemeye götürür.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
7	Basit sökük ve yırtıkları diker.			
8	Ayakkabılarını boyar.			

Öğrenme Alanı: TÜKETİCİ BECERİLERİ**BASİT BÜTÇE YAPMA**

Davranışlar		Evet	Hayır	Açıklamalar
Basit bütçe yapar.				
1	Var olan parasına göre alışveriş listesi yapar.			
2	Alışveriş listesine öncelikle ihtiyacı olan şeyleri yazar.			
3	Harçlığından / alışverişten kalan paraları kumbarasına atar.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
Alışveriş yapar.				
1	Kantinden var olan parasına göre alışveriş yapar.			
2	Verilen listeye göre marketten alışveriş yapar.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Kendi oluşturduğu listeye göre marketten alışveriş yapar.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
4	Kendi oluşturduğu listeye göre mağazadan alışveriş yapar.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
5	Pazar / marketten taze sebze meyve satın alır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
6	Ürünleri son kullanma tarihini kontrol ederek satın alır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
7	Ürünleri ambalajlarını kontrol ederek satın alır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
8	Ürünlerin besin içeriklerini kontrol ederek satın alır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
9	Mağazadan vücut ölçüsüne uygun ürünleri satın alır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.

Öğrenme Alanı: TOPLUMSAL ORTAMLARI KULLANMA VE SERBEST ZAMAN**SEYAHAT**

Davranışlar		Evət	Hayır	Açıklamalar
Seyahat eder.				
1	Toplu taşıma kullanır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
2	Yaya olarak bir yerden başka bir yere gider.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Toplumsal ortamlarda yer yön tabelalarını kullanarak bir yerden başka bir yere gider.			
Serbest zamanlarını değerlendirir.				
1	Serbest zamanlarını resim yaparak değerlendirir.			
2	Serbest zamanlarını boyama çalışmaları yaparak değerlendirir.			
3	Serbest zamanlarını patchwork çalışmaları yaparak değerlendirir.			
4	Serbest zamanlarını baskı çalışmaları yaparak değerlendirir.			
5	Serbest zamanlarını origami çalışmaları yaparak değerlendirir.			
6	Serbest zamanlarını ebru çalışmaları yaparak değerlendirir.			
7	Serbest zamanlarını örgü dokuma çalışmaları yaparak değerlendirir.			
8	Serbest zamanlarını süsleme çalışmaları yaparak değerlendirir.			
9	Serbest zamanlarını takı tasarım çalışmaları yaparak değerlendirir.			
10	Serbest zamanlarını maket yaparak değerlendirir.			
11	Serbest zamanlarını kitap okuyarak / sesli kitap dinleyerek değerlendirir.			
12	Serbest zamanlarını müzik dinleyerek değerlendirir.			
13	Serbest zamanlarını fotoğraf çekerek değerlendirir.			
14	Serbest zamanlarını sosyal medyayı kullanarak değerlendirir.			
15	Serbest zaman etkinliklerini yapmaktan zevk aldığını gösterir tepkilerde bulunur.			

Toplumsal ortamları kullanır.

1	Okul bahçesini kurallara uygun kullanır.			
2	Parkları kurallara uygun kullanır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
3	Alışveriş merkezlerini kurallara uygun kullanır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
4	Restoranda kurallara uygun yemek yer.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
5	Kurallara uygun şekilde tiyatro izler.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
6	Kurallara uygun şekilde sinema izler.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
7	Kütüphaneyi kurallara uygun kullanır.			
8	ATM'yi kurallara uygun kullanır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.
9	Bankayı kurallara uygun kullanır.			Bu amaca ilişkin öğretim sürecinde aile ile iş birliği yapınız.

Öğrenme Alanı: MİLLÎ DEĞERLER**ATATÜRK**

Davranışlar		Evet	Hayır	Açıklamalar
Atatürk'e ilişkin bilgileri söyler.				
1	Atatürk'ün neler yaptığını söyler.			Sıralanan konular üzerinde çalışınız: Ülkemizi düşmanlardan kurtardı. Cumhuriyet'i ilan etti. Bir çok yenilik yaptı.
2	Atatürk'ün ilk cumhurbaşkanı olduğunu söyler.			
3	Atatürk'ün başkomutan olduğunu söyler.			
4	Atatürk'ün başöğretmen olduğunu söyler.			

Öğrenme Alanı: BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR**BELİRLİ GÜN VE HAFTALARI TANIMA**

Davranışlar		Evvet	Hayır	Açıklamalar
Belirli gün ve haftaları tanıy.				
1	29 Ekim'in Cumhuriyet Bayramı olduğunu söyler.			
2	10 Kasım'ın Atatürk'ü Anma Günü olduğunu söyler.			
3	24 Kasım'ın Öğretmenler Günü olduğunu söyler.			
4	23 Nisan'ın Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olduğunu söyler.			
5	19 Mayıs'ın Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı olduğunu söyler.			
6	30 Ağustos'un Zafer Bayramı olduğunu söyler.			
7	Milli bayramlarda neler yapıldığını söyler.			Sıralanan beceriler üzerinde çalışınız: Törene katılma, tören boyunca sessizce bekleme, İstiklâl Marşı okunurken esas duruşta olma, sınıfı süsleme, kutlamalarda verilen görevleri yerine getirme.
8	Anneler Günü'nün mayıs ayının ikinci Pazar günü kutlandığını söyler.			
9	Babalar Günü'nün haziran ayının üçüncü Pazar günü kutlandığını söyler.			
10	Özel günlerde neler yapıldığını söyler.			Sıralanan beceriler üzerinde çalışınız: Ebeveynlerine sarılma, ebeveynlerini öpme, özel günü "..... günü-nüz kutlu olsun." diyerek kutlama.